

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

***A Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ,
Általános Iskola és Területi
Gyermekvédelmi Szakszolgálat
Ikervári
Telephelyének
Szakmai Programja***

***A szakmai program az EFOP-1.2.7-16-2016-00006
azonosító számú projekt szakmai, módszertani
tapasztalatainak beépítésével dolgoztuk ki.****

2020-

MUNKAANYAG

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

1. Az intézmény alapadatai:

Neve: Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Ikervári Telephelye
Székhelye: Szombathely
Az intézmény központi címe: 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 11.
Postacíme: 9701 Szombathely, Pf.: 112.
Telefonszáma: 94/514 - 590; 94/501 - 374;
Telefax száma: 94/501 - 375
TB törzsszáma: 13259-6
Számlaszáma: MÁK 10047004-00316398-00000000
Adószám: 15420260-1-18

Telephelyek:

	Telephely megnevezése	Telephely címe
1.	Szivárvány Gyermekotthon (Befogadó és normál gyermekotthoni csoport)	9700 Szombathely, Vörösmarty M.u.11.
2.	Kőszegi Fiú Gyermekotthon	9730 Kőszeg, Kiss János u. 31.
3.	Kőszegi Leány Gyermekotthon	9730 Kőszeg, Kiss János u. 31.
4.	Külső férőhely	9730 Kőszeg, Kiss János u. 31.
5.	Külső férőhely	9700 Szombathely, Rohonci u.64. VI. emelet 28. ajtó
6.	Külső férőhely	9756 Ikervár, Ifjúság u.12.
7.	Külső férőhely	9730 Kőszeg, Úrhajósok útja 19/A IV. emelet 12. ajtó
8.	Nevelőszülői Otthon	9545 Jánosháza, Széchenyi u.1.
9.	Rumi Gyermekotthon	9766 Rum, Rum kastély 1.
10.	Ikervári Speciális Gyermekotthon és Általános Iskola	9756 Ikervár, Kossuth u.2.
11.	Ernuszt Kelemen Gyermekotthon	9721 Gencsapáti, Bem J. u. 9.
12.	Gólyafészek Gyermekotthon	9721 Gencsapáti, Alkotmány u.19.
13.	Külső férőhely	9721 Gencsapáti, Hunyadi út 46.
14.	Külső férőhely	9721 Gencsapáti, Alkotmány u. 19.

AZ INTÉZMÉNYEGYSÉG ALAPTEVÉKENYSÉGE

Gyermekotthont működtet nevelésbe vett, ideiglenes hatállyal elhelyezett speciális és kettős ellátási szükségletű fiú gyermekek számára. A gyermekotthoni munka mellett nappali

2

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

rendszerű általános iskolát működtet 1-8 osztályos, normál és sajátos nevelési igényű tanulók számára. A fenti tevékenységet támogatva közösségi teret működtet elsődlegesen a gyermekotthon lakóinak.

Ikervári Speciális Gyermekotthon alapadatai:

Intézményegység neve: Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Ikervári Speciális gyermekotthona és Általános Iskolája

Címe: 9756 Ikervár, Kossuth u.2.

Elérhetősége: Telefon: 06 95/
E-mail cím: ikervari.gyermekotthon@gyvkvvas.hu

Szolgáltatások megnevezése: személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátás, otthont nyújtó ellátás

Engedélyezett férőhelyek száma: 3X8 fő speciális és kettős szükségletű, ellátási igényű gyermekotthoni csoport

2. Integrált intézményünk jellemzői, szakmai koncepció:

Címe: 9756 Ikervár, Kossuth Lajos utca 2.

Gyermekotthonunk *Ikervár* lakókörnyezetébe szervesen illeszkedik, tekintve, hogy az intézmény 11 éve működik, különböző formátumokban.

Az ikervári gyermekotthon három nevelést, gondozást biztosító gyermekotthoni csoportból, egy belső általános iskolából, valamint egy pszichés, mentális és szociális támogatást biztosító közösségi térből épül fel.

Az intézmény szakmai elemei: a nevelés, az oktatás és a pszichés, mentális, szociális segítés. Ezen egységek egymás elengedhetetlen részeit képezik, az intézmény **integráltan, komplexen** képes csak hatékonyan működni.

A nevelés és gondozás a gyermekotthoni csoportokban zajlik. Összesen három csoport működik, amelyek ún. speciális ellátási szükségletű, fiúgyermekek ellátását teszi lehetővé.

A gyermekotthon maximum 8 +8+8 fő elhelyezését biztosítja.

A speciális gyermekotthoni csoportokban 12-18 év közötti, speciális nevelési, gondozási szükségletekkel bíró fiúgyermekek gondozását, nevelését biztosítjuk.

A gyermekotthon működési struktúrája kötött, kompetenciahatárok, belső szabályzók

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

betartásával, meghatározott keretek között működik, ám időközönként a keretek felülvizsgálata történik, s az ellátotti körben felmerülő problémákra, valamint a célcsoport jellemző problémaköreire reagáló, rugalmas válaszokat adó működési módosítás a cél. A csoportok/lakások működését házirend szabályozza.

Az oktatás a gyermekotthon intézményében működő belső általános iskolában zajlik. Az iskola lehetőséget ad a gyermekotthonban élő, általános iskoláskorú gyermekek részére, általános iskolai tanulmányaik befejezésére (1-8. oszt.), egyéni készségeket figyelembe véve, egyéni kompetenciákhoz mérten. A belső iskolába a speciális szükségletű fiúgyermekek bekerülése automatikus, a gyermekotthon többi gyermekénél gyermekvédelmi gyám engedélyre van szükség ehhez. A belső iskola működését ugyancsak külön házirend szabályozza.

A pszichés, mentális és szociális támogatás a gyermekotthon közösségi terében zajlik elsődlegesen. A közösségi tér tölti be többek között azt a funkciót, mely biztosítja, hogy a gyermek az oktatásában, valamint a nevelésében és gondozásában együttműködő tudjon lenni. Meggyőződésünk, hogy az állami gondoskodásban élő gyermekek megfelelő lelki, mentális, pszichés, szociális, valamint spirituális gondozás és segítség nélkül nem képesek megfelelően működni, s életvezetésük során könnyebben kriminalizálódnak, valamint esnek ki az oktatásból, így társadalmi integrációjuk sem tud hatékony lenni megfelelő támogatás nélkül.

3. A szolgáltatások céljai:

Általános cél: Egy olyan komplex és integráltan működő, személyes gondoskodást nyújtó intézmény kialakítása és működtetése, mely a kötelezően a gyermekvédelmi szakellátásba helyezett, (befogadott) gyermekek részére **teljes körű ellátást biztosít** (lakhatás, ételmeztetés, tisztálkodás, ruházkodás, oktatás, egészségügyi és szociális ellátás, játék, szabadidős és sportolási lehetőségek, zsebpénz, mentális támogatás, lelkiéletre nevelés stb.), s a gyermek eddigi életvitelének korrekciója történhet meg. Az intézmény hosszú távú célja, hogy a növendékek nagykorúvá válásuk után teljes életet élő, a társadalom számára hasznos, boldog és kiegyensúlyozott állampolgárok legyenek, akik képesek az önálló, kreatív és produktív életre. Közép és rövid távú célként tűztük ki a gyermekek ugyanilyen minőségű, intézményes keretek közti életének szervezését, a gyermekek személyiségének formálását, tanulmányaik mederbe terelését, szociális támogatásuk, valamint sport és szabadidős tevékenységeik szervezését.

Gondozási-nevelési terv alapján a gyermek gondozása, nevelése, esetkezelés:

- A gyermek **személyiségének fejlesztése**, melynek során önismeretének, önbizalmának kibontakoztatása, identitásproblémáinak tisztázása, kompetenciáinak és képességeinek fejlesztése valósul meg.
- A gyermek családi környezetből történő kiemeléséből fakadó lelki megrázkódások enyhítése, kezelése, valamint a felszínre kerülő gyermekkori **traumák és sérülések kezelése**.
- **Kapcsolattartás segítése**, elmélyítése szülővel, vagy más hozzátartozóval.
- A gyermek **társadalomba, szűkebb közösségbe** (baráti társaság, szomszédok, vallási és civil közösségek) **való integrálása**.
- Felkészítés az önálló, produktív, és kiszolgáltatottságtól mentes **életre**.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- Deviancia prevenció

Fontosnak tartjuk továbbá az integrált intézményben történő munka minőségének javítása céljából a dolgozók mentálhigiénéjének karbantartását, a burn-out szindróma megelőzését és kezelését a kollégák körében, valamint a kollégák folyamatos továbbképzését, a célcsoport problémaköreinek változásait mutató tendenciákhoz igazodó fejlesztésüket.

4. Feladatok:

- A gyámhatóság által az intézményben elhelyezésre kerülő gyermekek befogadása és ellátása.
- A vérszerinti családjából, vagy más gondozási helyről engedély nélkül, önkényesen eltávozott gyermekek befogadása, ideiglenes gondozása a csoportokban, oktatásuk és rekreációjuk szervezése.
- Az elhelyezésre kerülő gyermekek támogatása az átélt krízishelyzet feldolgozásában.
- A gondozási, nevelési, étkezési, egészségügyi, rekreációs, és esetkezelő szolgáltatások rendszerének, a napi életgyakorlatnak a megszervezése, a csoportok összetételének, adottságainak figyelembevételével.
- Lelki traumát elszenvedett gyermek (kiemelés, súlyos veszélyeztetés okozta lelki sérülések) gondozása, esetkezelése, pszichés támogatása.
- Hatékony és széleskörű kapcsolattartás biztosítása a gyermekvédelemben dolgozó társintézményekkel, nevelési és oktatási intézményekkel, munkahelyekkel, támogatókkal (gyermekjóléti szolgálat, gyámhivatalok, rendőrség, iskolák, kollégiumok, üzemek, gyermekpszichiátria, háziorvos, stb.).
- Folyamatos és napi kapcsolattartás a gyermekvédelmi gyámokkal, valamint a Vas Megyei GYVK és TEGYESZ-szel.
- Elfogadáson, tolerancián, szakmai rálátáson alapuló, kötődéses, emocionális alapokon is álló kapcsolat kiépítése a nevelő(k) és a növendék(ek) között. Fontosnak tartjuk, hogy legyen olyan felnőtt, akihez minden problémájával, bizalommal fordulhat a gyermek (segítő kapcsolat).
- Fontosnak tartjuk a gyermekek mindennapjainak strukturálását, ezzel életvezetésük stabilitásának megalapozását, esetkezeléssel támogatottan.
- A gyermekek családba történő hazagondozásának előkészítése, valamint az utógondozás és az önálló élet előkészítése, segítése.
- Dolgozók szakmai továbbképzése helyi és akkreditált képzések keretében (esetmegbeszélések, szupervízió, önképzések, csoportértekezletek, stb).

A gyermekotthonban folyó munka – az intézményes ellátás okozta traumatizáció, a magatartási és tanulási problémák, valamint pszichés megbetegedések, esetlegesen szenvedélybetegségek/pszichoaktív szerfogyasztás miatt - rendkívül körültekintő hozzáállást, és speciális szakmai ismereteket igényel. Ehhez külső szakember, vagy adott esetben intézmény segítségét is felhasználjuk, valamint a kollégák folyamatos továbbképzését igyekszünk biztosítani.

Alapvetésnek tekintjük az intézményben a kortárshatást, mely a lokálisan egy intézményben működő normál és speciális csoportok működését kiküszöbölhetetlenül összemosza, valamint a gyermekek életvitelének hasonlóságait, ezáltal sokszor tünetek megjelenését okozza. A

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

speciális helyzet kezeléséhez szükséges szakmai ismereteket és külső szakmai segítségeket az intézmény igénybe veszi.

A szakmai munka során kiemelt jelentőséget kap a deviancia prevenció, a prostitúció, a kábítószer fogyasztás és az egyéb deviáns magatartásformák megelőzése, valamint a rizikófaktorok csökkentése.

5. Telepítéstörténet:

A gyermekotthon Vas megyében, Ikerváron található, a történelmi Batthyány kastély szomszédságában.

A településen komoly hagyománya van a gyermekvédelemnek, mivel a kastélyban már 1920-tól működtek gondozó-nevelő intézményt. Itt volt 1920-tól a Hadiárva Intézet, amely az első világháborúban elesettek fiúgyermekének ellátását végezte. 1936-tól a Jó Pásztor Háza nővérei vették birtokukba a kastélyt, ahol leánygyermekeket neveltek, 1949-ig. Ezt követően 1950-től Makarenkó Állami Leány Nevelőotthonként működött, majd 1956-tól magatartászavaros, disszociális problémákkal küzdő fiúgyermekek nevelése folyt az intézményben.

2000-ben került sor a kastély szomszédságában lévő, volt iskolaépület teljes rekonstrukciójára, amikor az iskolaépületben négy lakásotthont alakítottak ki. Ekkor költözhetek a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekek az újonnan kialakított gyermekotthonba. A négy csoportból azóta három működik, az épület szélén álló lakásból lett kialakítva az irodarész, valamint a közösségi tér, azaz a szociális és pszichés pillér.

A gyermekotthon a település központjában található. Szomszédságában van a helyi általános iskola.

Az intézményt történelmi súlya miatt a településen el- és befogadták.

Munkatársainknak és az elhelyezésre kerülő gyermekeknek a már működő kapcsolatokat (iskola, helyi önkormányzat, egészségügyi szolgáltatók stb.) ápolni kell, illetve fontos törekedni további kapcsolatok kiépítésére.

A településen a külső kulturális és sportolási lehetőségek gyermekeink számára elérhetőek.

6. Infrastruktúra

A gyermekotthon kialakítása a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet és mellékleteinek figyelembe vételével történt.

A lakások rendelkeznek; nappali szobával, hálósobákkal, tanuló szobával, konyhával, étkezővel, kamrával 2 fürdővel, WC –kel, valamint nevelői szobával.

A csoportban a gyermekek ruházatának és személyes tárgyainak elhelyezésére gyermekenként külön szekrények és éjjeliszekrények állnak rendelkezésre.

A gyermekotthonban a nevelők, gondozók számára irodahelyiséget (nevelői szobát) alakítottunk ki.

A gyermekotthonban külön bejáratral közelíthető meg a belső iskola, külön a három lakás, valamint külön épületben, két külön bejáratral az intézményvezetés irodái és a közösségi tér.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

Az épületet a közúttól és a szomszédok életterétől kerítéssel elhatárolt füvesített udvarrész veszi körül, ahol lehetőség van levegőzésre, játékra, sportolásra. Az intézmény területén található továbbá a gyermekek számára kialakított konditerem, illetve az intézmény gépkocsija számára garázs.

7. Engedélyek

A működés engedélyezéséhez szükséges szakhatósági - ÁNTSZ, tűzoltóság – vélemények, a gyermekotthonnak otthont adó épületet mind tűzrendészeti, mind közegészségügyi és egészségügyi szempontból megfelelőnek találták.

8. Személyi feltételek

A gyermekotthon személyi feltételei alkalmassá teszi a gyermekek jogszabályokban rögzített ellátására, nevelésére.

A gyermekotthonban dolgozók személyiségüket tekintve alkalmasak a feladat ellátására, szakmai identitásuk erősítése, kompetenciáik és szakmai szemléletük formálása érdekében, a kötelezően előírt képzéseken túl folyamatos esetmegbeszéléseket, belső képzéseket biztosítunk számukra.

9. Szakmai programunk lényege, működési struktúra, információáramlás és jelzési kötelezettségek:

A szakmai program alapdokumentum, mely az intézmény kompetens és hatékony működését szolgálja, s tartalmazza az integrált intézményben folyó munka céljait, alapelveit, módszereit. A szakmai program meghatározza az egyes részegységek feladatait, kompetenciáit, kereteit, az információk áramlásának útvonalaival, az egyes feladatkörök alá és fölérendeltségi viszonyait, valamint a belső fórumokat, melyek az integrált működés folyamatosságát és egységes szemléletét biztosítják.

Az integrált intézmény három pillére a csoportokban zajló nevelés és ellátás, a belső iskolában folyó oktatás és nevelés, valamint a közösségi térbe orientálódó rekreáció szervezés, szociális, pszichés és mentális esetkezelés, illetve az egész intézményre kiható egyéni és csoportos jutalmazási rendszer működtetése.

Az intézmény három részegysége szoros szakmai egészet alkot, egymás nélkül kevésbé hatékonyak a részlegek. A kollégák egymással napi kapcsolatban vannak, kötelesek együttműködni, a szakmai program szemléletében végezni munkájukat, s az integrált működés hatékonyságát biztosítani. A kollégák kötelesek ismerni a részegységekre vonatkozó házirendet, azokat betartani, illetve betartatni. A szakmai programban és a munkaköri leírásokban leírt jelzési kötelezettségeknek a dolgozók kötelesek eleget tenni, a gyermekotthon vezetője által előírt programokon és fórumokon kötelesek megjelenni.

A lakásotthonok/csoportok kollégái gyermekfelügyelők és nevelők, meghatározott létszámban. A csoportok élén a csoportvezető áll, aki a gyermekotthon vezetőjének irányítása

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

alatt végzi munkáját. A belső iskola pedagógus kollégái az oktatást végzik, közvetlenül a gyermekotthon vezető alá rendelve. A közösségi térben rekreáció szervező kollégák, valamint pszichopedagógus végzettségű nevelő dolgoznak, közvetlenül a gyermekotthon vezetőjének irányítása alatt. A három részegység köteles egymással, valamint a gyermekvédelmi ügyintézővel (iroda) együttműködni, a gyermekotthon vezetőjének irányítása alatt, s a gyermekek életének megfelelő szervezése és kontrollálása érdekében az információkat a munkaköri leírásokban szabályozottak alapján egymásnak szóban és írásban átadni.

Jelzési kötelezettségek meghatározása:

- a csoportokban dolgozó nevelők és gyermekfelügyelők a csoportvezető nevelőnek adják át az információkat, szóban, és írásban, a naplóban. A csoportok reggeli ügyeletes kollégái hétköznap a közösségi tér nevelőjének jeleznek az aktuális szökeésekről, szökésből visszatérésekről, betegségekről, hiányzásokról, valamint a gyermekek aktuális állapotáról.
- a közösségi tér nevelője a csoportokból származó reggeli információkat megosztja az irodával, azaz a gyermekvédelmi ügyintézővel, illetve a belső iskola tanáraival. A közösségi tér nevelője naponta beszámol mindezekről a gyermekotthon vezetőjének.
- a belső iskola tanárai a gyermekek oktatásával és általános állapotukkal kapcsolatos dolgokról rendszeresen beszámolnak a gyermekotthon vezetőnek, valamint heti szinten a csoportvezetőknek, akik a tudomásukra jutott információkat megosztják a napi hatékony tanulás érdekében a csoportok kollégáival.
- a rekreáció szervező kollégák heti terv alapján végzik strukturált munkájukat, melyet hét elején a gyermekotthon vezető hagy jóvá. A rekreáció szervezése a csoportok kollégáinak (különös tekintettel a csoportvezetőre) együttműködésével zajlik, a két részegység köteles egymással minden szükséges információt időben megosztani. A rekreáció szervező kollégák és a gyermekek közötti információk áramlását a csoportok kollégái kötelesek biztosítani, tekintet nélkül a műszakokra. A heti tervet a csoportok kötelesek kifüggeszteni jól látható helyen.

A rongálás, a károkozás, az erőszak, valamint a szökés következményeit a jogszabályokhoz igazodva belső, központi protokollok szabályozzák.

10. Nevelési és segítő céljaink:

A nevelés, az oktatás és a szociális/pszichés támogatás/segítés szoros egységet alkot intézményünkben. Fontos szerepet helyezünk az élménypedagógiára, valamint a resztoratív közösségépítésre, melyek alapjait képezik filozófiánk szerint a speciális szükségletű gyermekeket befogadó intézmény hatékony működésének.

- önálló, produktív életre való felkészítés
- másság elfogadtatása, tolerancia és általános emberi normák, értékek elfogadtatása
- közösségformálás, közösségépítés
- személyiségfejlesztés, tanulás
- deviancia és prostitúció prevenció, valamint drog prevenció
- kapcsolattartás a gyermek családjával (nevelőközösség és gyermek is)

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- felelősségtudat, döntés, felelősségfelvállalás megtanítása
- a nevelőtestület önképzése, továbbképzése, mentálhigiénéjének karban tartása
- nevelőtestület egységes segítő szemléletének, tudásának kialakítása, formálása

11. Nevelési alapelveink:

- az egyéni különbségek figyelembevételének elve, tolerancia
- a közösségi támogatás által való nevelés elve
- a prevenció és a korrekció elve
- a hatékony kommunikáció és kapcsolattartás fejlesztésének elve
- a motivációk fejlesztésének elve
- a csoport működési feltételei fejlesztésének elve
- a közös szabályalkotás és resztoratív közösségformálás elve
- team-munka fontosságának elve
- rendszerelvű segítségnyújtás,
- a kompetenciahatárok betartásának elve

12. Nevelési módszereink, munkaformáink (egyéni és csoportos), szervezeti formáink:

Az intézmény három csoportjában/lakásában a nevelést helyezzük fókuszba, melynek során a fent felsorolt nevelési elvek figyelembe vételével a gyermekek mindennapjainak formálása történik. A belső iskolában a nevelés és az oktatás egyenlő hangsúlyban van jelen, a közösségi térben a fő fókusz a szociális és pszichés/mentális támogatásra kerül. Hisszük, hogy a gyermekek egyéni képességeit, adottságait figyelembe vevő oktatással és neveléssel, az átgondolt, egyéni esetkezeléssel és mentorálással megtámogatott életvezetési segítséggel egyensúlyba hozható a speciális szükségletű gyermekek személyisége, életvitele. Ám egyik részterület sem érhet el megfelelő eredményt a másik nélkül. A jutalmazás/és motivációs rendszer strukturáltságára kellő hangsúlyt fektetünk.

Eszközeink:

- a bizalom, mint a segítő kapcsolat alapkövének elve
- személyes példamutatás, sajátélmény
- követelés, kérés
- szóbeli közlés módszerei, kommunikáció
- feladatok gyakoroltatása
- ellenőrzés, értékelés, önértékelés
- élménypedagógiai programok, rendezvények, hagyományörzés, egyéb, az intézmény életével összefüggő rendszeres és eseti jellegű programok
- tapasztalatcsere (gondozók és gondozottak közös látogatása más megyék társintézeteiben)
- intézmény fórumai (lakásotthon-team, értekezlet, csoportvezetői megbeszélés, stb)
- egyéni esetkezelés, mentorálás, csoportos beszélgetések, kötetlen beszélgetések, terápiás

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

jellegű programok

- vérszerinti családdal való kapcsolattartás, családlátogatás

13. A nevelés területei:

A gyermekek nevelésének/segítésének minden területén érvényesülnie kell az egyéni bánásmód elvének, annak megfelelően, hogy a gyermek milyen adottságokkal rendelkezik. Ezekből az adottságokból kiindulva - a gyermekkel közösen - kell kialakítani azt az egyéni gondozási-nevelési tervet, mely reális célokat tűzhet mind rövid, mind hosszú távon a gyermek elé. Az egyéni esetkezelés során maximálisan figyelembe kell venni az egyéni nevelési tervben leírtakat. Gyakorlatilag ez egy szerződés kell, hogy legyen a gyermek és a felnőttek között, melyet mindkét fél nyomon követ, és betart. Fontos továbbá minél több közös program szervezése, hiszen a közös élmények, az együtt átélt dolgok összekovácsolják a közösséget és terápiás hatással bírnak a gyermek életére nézve. Ezáltal tanulnak meg egymásra figyelni, egymást segíteni. Ezáltal fogadja bizalmába a gyermek a nevelőt, s ezzel a bizalommal tud a nevelő tovább dolgozni a gyermekkel közösen. További alapfeltétele az eredményes nevelésnek, hogy az otthon dolgozói saját életükkel, viselkedésükkel pozitív példát közvetítsenek a gyermekek felé. Minden nevelés csak akkor lehet eredményes, ha a nevelő személye hiteles a növendék szemében.

1./ *Testi nevelés:*

- rendszeres - megfelelő időbeosztáson alapuló - napirend
- egészséges táplálkozás
- ésszerű munkabeosztás
- higiénés - tisztálkodási szokások kialakítása
- folyamatos lehetőség a testmozgásra
- pszichoaktív szerekre irányuló prevenció

2./ *Érzelmi – erkölcsi – spirituális - lelki nevelés:*

- egészséges önbizalomra, önértékelésre nevelés
- a közösségi élet normáinak betartása
- tisztelet a másikkal szemben, a másság elfogadása, tolerancia
- őszinteség, igazmondás
- felelősségfelvállalás, döntés
- helyes értékrend kialakítása
- a szeretni tudás, ezen belül a szülői szeretet gyakorlása
- baráti kapcsolatok ápolása, párkapcsolatok örömei – veszélyei
- harmónia, belső béke megélése, mint érték
- önvizsgálat, önértékelés, önfejlesztés módszerei
- prevenció

3./ *Értelmi nevelés:*

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- folyamatos és hatékony tanulásra nevelés, általános iskolai tanulmányok befejezésére ösztönzés
- érdeklődésnek megfelelő programok szervezése, élménypedagógia
- kreativitás, fantázia fejlesztése
- kulturáltságra való igény kialakítása
- figyelem fejlesztése
- önművelővé, önfejlesztővé nevelés, önismeret kialakítása

4./ Önálló életre nevelés:

- munkában való helyt állásra, kitartásra nevelés
- felelősségtudat fejlesztése - önmagával és másokkal szemben, döntés
- konfliktusok megoldása, kezelése *(a programban megismert módszerek használata, alkalmazása)*
- világnézeti nevelés
- stabilitás kialakítása, belső harmónia *(egyéni, csoportos tréningekkel, táborokkal, önszorgító csoport munkával)*
- megküzdési stratégiák – coping mechanizmusok kialakítása és fejlesztése a gyermekekben,
- *önismeret fejlesztése (egyéni, csoportos alkalmakkal)*
- *kommunikációs nevelés (tréningek vezetésével)*
- *pénzkezelési, gazdasági nevelés (direkt, indirekt módszerekkel; „Gazdálkodj okosan” játék, költségvetési tervezés, pénzfelhasználás a gyakorlatban)*
- *élet az interneten (adatvédelem, erkölcsi kérdések, áldozattá válás elkerülése, zaklatás kezelése)*
- *szexuális nevelés*
- *családi életre, párkapcsolatra, gyermekvállalásra felkészítő nevelés (családi minták megismerése az életből, volt állami gondozottak bevonásával)*
- *szenvedélybetegségek veszélyei,*
- *segítségkérés kultúrájára nevelés*

14. A nevelés módszerei, és a segítség elmélete:

Gyermekeink életéből nagyon fontos viszonyítási pontok hiányoznak. Ezek kialakulása kezdetben az általunk direkt formában közvetített keretek között valósul meg, de továbbfejlődése, az önmaguk által felállított belső korlát, kontroll kialakulása, valamint a belső, interiorizált harmónia felé kell, hogy elmozduljon. A módszernek ez az egyik alapja, ha a keretek stabilak, és megfelelő biztonságot, kapaszkodót adnak az itt dolgozóknak, és a gyerekeknek, elkezdődhet munkánk kreatívabb, izgalmasabb, változatosabb része. A nevelési és segítői módszereknek a közös élményeken és munkán keresztül kell megnyilvánulniuk, s egész éves ritmusuk adja meg az intézmény komplex működésének rendszerét.

Az intézményben traumatizált, sérült pszichéjű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek élnek, akiknél a családban való nevelkedés lehetősége nem volt adott. Nekik ez az intézmény az „otthon”, itt élik át tinédzser éveiket, azoknak minden szépségével, és

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

nehézségével. A társadalomba történő folyamatos integrációjuk 18 éves koruk után okozza a legnagyobb nehézségeket. Célunk egy olyan **bio-pszicho-szociális modell alapján működő intézmény** létrehozása, és fenntartása, mely a gyermekeket folyamatosan, több aspektusból képes és hivatott támogatni, az általános és speciális nevelésen túl.

A bio-pszicho-szociális modell:

A személy funkcióképessége (testi funkciók és testi struktúrák, pszichés működés, szocializáció) a modell célja, azaz, hogy a gyermek egy biológiailag, mentális és személyközi, társadalmi kontextusaiban kiegyensúlyozott és egészséges életet legyen képes élni.

Tevékenységek és részvétel: mindazon témakörök összessége, amelyek a funkcióképesség egyéni és társadalmi nézőpontú jellemzését teszik lehetővé. A modell alapvetően *rendszer szemléletben* gondolkodik, azaz alapvetésnek tekinti a tapasztalatokra épülő tény, hogy sem az egyén/gyermekek csupán biológiai, sem kizárólag a pszichés vagy szociális támogatás nem tudja azt a kívánt végcélt, azaz az egészséges, produktív és harmonikus életet elérni, mind e háromféle segítség, nevelés együttesen. Intézményünk ezen alapelvek mentén komplex és integrált szolgáltatásokat igyekszik biztosítani.

A nevelés, a biológiai szükségletek ellátása, a gyermekek ügyeinek intézése a csoportokban, lakásokban zajlik elsősorban. A mentális és pszichés támogatás, valamint a szocializálásuk érdekében a közösségi tér által felállított resztoratív technikák mentén, a tinédzserek szubkultúrájához igazodó eszközökkel működtetjük intézményünket, kiegészítve az oktatással a belső iskolában.

Nagyon fontosnak tartjuk a társadalmi integrációra nevelést, az ünnepek megtartását, de épp oly lényeges az ezekre való felkészülés is. Kollektív, nagy ünnepeink, elsődlegesen a keresztény ünnepkörre épülve nyilvánulnak meg, mely hagyományoknak kiemelt hangsúlyt kell kapniuk otthonunk életében, ahol a már előbb említett készülődés éppen akkora élmény lehet, mint maga az ünneplés. Ezek az alkalmak segítik az elmélyülést, az ünnep szellemiségének mélyebb megtapasztalását, és nem utolsósorban a hozzájuk kapcsolódó események felidézését. Hasonló fontosságúnak ítéljük nemzeti ünnepeinknek, gyermekeink személyes ünnepeinek számon tartását, a róluk való megemlékezést.

Az élménypedagógia:

Azt az elvet követjük, hogy minden gyermek jó valamiben. Mi ezeket az erősségeket keressük, erősítjük, aztán megtanítjuk, hogyan kövessék előny a képességeikből. Fontos, hogy a gyermek saját maga találja meg, miben jó, de részünkről kellő támogatást, figyelmet, útmutatást kapjon hozzá.

Az élménypedagógia a közvetlen tapasztalatszerzést, élményszerzést használja a tanulási folyamathoz. Szemben a frontális oktatással, a tanuló a saját élményeit, tapasztalatait

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

használja elsődleges információként. Nem veszi át a hagyományos oktatás helyét, de nagyban támogatja, színesíti azt. Az olyan dolgokat, mint a bizalom, a kommunikáció, együttműködés, nem lehet könyvből megtanulni. Erre vannak gyakorlatok, játék elemek, amikben aktív résztvevőként, meg tapasztalhatják például a bizalom hiányát, vagy épp az erős bizalom jelenlétét.

Az élménypedagógiában nem tanítunk, hanem támogatunk, facilitátor szerepben létezőnk. Nem átadjuk a mi tudásunkat, megszerzett tapasztalatokat, hanem hagyjuk, hogy a résztvevők tapasztaljanak, folyamatos motiválás közben, és az élményeket feldolgozzuk.

Közösségi Tér funkciója: Állandó programokkal, színes programelemekkel tarkítva, a gyerekek aktív bevonásával szeretnénk megtanítani a szabadidő hasznos eltöltését, valamint, hogy olyan dolgokat sajátítsanak el, ami nélkülözhetetlen a felnőtté váláshoz, és az életbe lépéshez. Fontos szerepe lesz annak, hogy a gyerekek elhagyják a komfortot adó helyzetüket, és a tanulási zónába lépve tapasztalják, és szélesítsék a látókörüket. Szeretnénk, ha csökkenne a szerhasználat, a bűncselekmények, és az engedély nélküli távolmaradások száma.

A nevelési és segítési célok eléréséhez szükséges egy konszenzus az otthon dolgozói között, amely a mindennapi munka folyamán alkalmazott módszerekre vonatkozik.

Munkánk csak akkor lehet eredményes, ha a közösen elfogadott módszereket és szemléletet következetesen alkalmazzuk, és a személyközi dinamikákat átlátva megfelelő reakciókat adunk gyermekeink mindennapjaiban.

Tekintve, hogy a bekerülés okai sokfélék lehetnek - a szülők nevelésre és gondoskodásra való képtelensége, felbomlott család, halálozás, alkoholproblémák, munkanélküliség, magatartási problémák, csavargás, pszichoaktív szerfogyasztás és devianciák - rendkívül széles skálát ölelnek fel a gyerekekre jellemző problémák. Az ezekre adott intézményes válaszok ennek megfelelően differenciáltak és rugalmasak kell, hogy legyenek, alkalmazkodva a gyermekvédelembe kerülő célcsoport tendenciáihoz.

A célcsoportra jellemző problémák:

- Az érzelmi élet zavarai: hangulati labilitás, félelmek, gátlásosság, szorongás, nyugtalanság, depresszió, önértékelési zavarok
- Az akaratilag élet zavarai: lustaság, rendetlenség, dac, szófogadatlanosság
- A szociális adaptáció zavarai: beilleszkedési,- kapcsolatteremtési nehézségek, közösségi normák figyelmen kívül hagyása
- Disszocialitás, devianciák: hazudozás, lopás, törvénysértő cselekedetek, csavargás, pszichoaktív szerfogyasztás, normasértő attitűd

Mindezeket túl pedig gyakoriak az intézményben a gyermekek szexualitását érintő komoly problémakörök, valamint a pszichiátriai kórkép kialakulását megelőző, jellemző tünetek.

A gyermekek e problémák, és a rizikófaktorok sokasága miatt súlyosan veszélyeztetettnek számítanak pl. kábítószer fogyasztást, vagy prostitúciót tekintve, s különösen nagy jelentősége

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

van a prevenciónak esetükben, mely komplex eszközökkel tud célt elérni.

A fenti problémákkal küzdő személyiség természetesen nem képes úgy reagálni egy nevelési törekvésre, ahogy azt normál esetben várhatnánk. E zavarok gyökere sokszor a sívár, szeretetnélküli, - minden figyelmet, gyengédséget nélkülöző - családi életben található. Erre válaszként nem alkalmazhatunk más módszert, mint a befogadó szeretetet, ez kell, hogy legyen az alap munkánk során, az alábbiak figyelembevételével.

15. A speciális ellátási szükségletű fiatalokra vonatkozó sajátos nevelési feladatok:

A speciális ellátási szükségletű fiatalok egyre komolyabb devianciák miatt, gyakran bűncselekmények elkövetése után kerülnek az ellátórendszerbe. Növekszik a már nagyon fiatalon pszichiátriai problémákkal küzdő gyermekek aránya, s egyre gyakrabban találkozunk problémás szerhasználó, vagy addikcióval küzdő fiatalokkal.

Esetükben azok a nevelési módszerek, feladatok, melyek a normál ellátási szükségletű gyermekekkel történő foglalkozás során hatékonyak lehetnek, már nem, vagy csak kis mértékben eredményeznek változást.

Nagyon fontos feladat a pszichiátriai beteg gyermekek esetében az egészségügyi szolgáltatókkal (szakorvos, Ifjúságpszichiátriai Gondozó) történő együttműködés, hogy a szükséges gyógyszerelés számukra biztosítható legyen, s ily módon a nevelési hatásokra fogadóképesebbekké váljanak.

A pszichoaktív szerhasználat jelensége esetén, a tünetek súlyosságának figyelembe vételével a gyermeknek speciális segítséget próbálunk nyújtani, addiktológiai konzultációt az intézményben, azonban ha ez a típusú segítség nem segít, s a gyermek sem szomatikusan, sem egyéb szempontból nem rendeződik, úgy tinédzser-rehabilitációs intézmény, vagy OGYSZB döntés esetén zárt intézménybe kerülését szorgalmazzuk prevenciók céljával, megóvva a gyermeket a szerhasználó/függő életmód súlyos következményeitől.

Munkatársaink – pszichológus és pszichopedagógus nevelő bevonásával – személyre szabott módszereket igyekeznek alkalmazni. Építenek az élménypedagógiai módszerekre, a közösen átélt programok megtartó, gyógyító hatására, valamint a segítség szakmai alapelveire.

Komoly lehetőséget látunk a sportprogramok terápiás és alternatívát nyújtó hatásában, ennek érdekében bérleti szerződést kötöttünk a település sportlétesítményének használatára, s rekreációs szervező kollégáink folyamatos sport programokat biztosítanak a gyermekeknek.

A folyamatos felvilágosító előadások, tréningek, alkalmak tartása érintett és gyógyult segítők bevonásával nagyon fontos feladat.

A bűnözés elkerülése érdekében önismereti, személyiségfejlesztés nyújtása, főleg csoportos formában (ebben a korban az egyéni terápiás beavatkozás a motiváció és a tinédzser opponálása miatt ritkán vezet eredményre) alapfeladat.

A szexuális nevelés, a családi életre nevelés, párkapcsolati problémák kezelése folyamatos feladat.

Az interneten „létezés” megtanítása szintén folyamatos feladatot ad.

Az öngondoskodás megtanítása elsőrendű feladat minden intézményben élő gyermek esetében.

16. Szervezeti formáink:

Az intézmény háromféle szervezeti formában működik:

- a nevelés a lakásotthonok csoportjaiban zajlik, a csoportvezető nevelő vezetésével, itt rendszeres a csoportos megbeszélés a gyermekekkel, a csoportkohézió kialakulása, valamint a resztoratív közösségépítési célok okán. De ugyanígy rendszeres a havi lakásotthon-team megbeszélés, ahol a csoport kollégái, valamint a gyermekotthon vezetője vannak jelen, s esetmegbeszélő/"kvázi" szupervíziós céllal konzultálnak.
- a mentális és pszichés támogatás az intézmény egészében, de koncentráltan a közösségi térben zajlik, ahol minden fizikai és egyéb eszköz megtalálható az említett cél elérése érdekében (sporteszközök, rekreációs eszközök, film-klub, egyéni esetkezelő alkalmak, stb.). Itt zajlanak az egyéni beszélgetések, a mentorálás alkalmai, valamint az intézmény egészére vonatkozó rekreációs megvalósítások.
- az oktatás a belső iskola intézményrészben zajlik, a pedagógusok, valamint a gyermekvédelmi ügyintéző, és a gyermekotthon vezető részvételével.

17. Felvétel, befogadás a csoportokba:

A befogadás a gyermek számára a lehető leghatékányabban történjen. A gyermeknek legyen módja mielőbb megismernie a Gyermekotthon működését, a gyermekeket és a személyzetet a sikeres beilleszkedése érdekében.

A befogadás folyamatának aktív résztvevői legyenek a szülők és más kapcsolattartásra jogosult személyek. (ha ez releváns, és hozzátartozó nem veszélyezteti a gyermek fejlődését).

A gondozási folyamatban a gyermek fokozatosan ismerkedjen meg a gyermekotthoni élet szokásaival, szabályaival.

A befogadási folyamat előkészítésének és megvalósulásának valamennyi érintett fél bevonásával kell megvalósulnia.

A nevelő az újonnan érkező gyermek befogadását megelőzően tájékoztatja a már ott élő gyermekeket az érkezés időpontjáról, felkészíti a közösséget az új gyermek érkezésére, és együttműködésüket kéri a beilleszkedés megkönnyítéséhez.

A befogadási folyamat leírása:

- A gyermekek a gyámhatóság határozata alapján – előzetes egyeztetés után - kerülhetnek a csoportba, a befogadási protokoll alapján, mely a gyermekotthon vezető jelenlétében zajlik.
- A befogadást megelőzi az elhelyezési értekezlet, amelyen a felek megállapodnak az elhelyezés helyéről, időpontjáról, a gyám személyéről, kapcsolattartásról stb.
- A befogadást végző kolléga átveszi a gyermekkel érkező iratokat, személyes tárgyait, ruházatát, egyéb felszerelését.
- A nevelő az elhelyezést követően szóban, majd az előírt nyomtatványon írásban értesíti a szakszolgálat gyermekvédelmi ügyintézőit a nyilvántartásba vétel érdekében.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A gyám a csoportvezető nevelővel együttműködve, a szülőtől, illetve az ügyintézőkkel együttműködve hivatali úton, gondoskodik a gyermek hiányzó iratainak beszerzéséről.
- A szükséges adatok beszerzését követően az elhelyezést követő hónap első napjától a gyermekotthon vezetője megigényli a gyermek családi pótlékát.
- Az adminisztrációs teendőkkel párhuzamosan történik a gyermek elhelyezése, életterének elfoglalása. A gyermekfelügyelők/nevelők számba veszik személyes tárgyait, ruházatát, melyekről - a biztonságos megőrzés érdekében - leltár készül.
- Elsődlegesen a gyermekotthon vezetője, majd a nevelő - távollétében az általa megbízott munkatárs - egyéni beszélgetést folytat a gyermekkel addigi életéről, szokásairól, családi kapcsolatairól. Később a mentálhigiénikus kolléga esetkezelésbe veszi a gyermeket.
- Életkorának és képességeinek megfelelő szinten megismertetik a csoport házirendjével, a napirenddel, az ott folyó munkával, és az intézmény egészével.
- Tájékoztatást kap a hozzátartozóival történő kapcsolattartás lehetőségéről, arról, hogy - ha csak a beutaló határozat másképp nem rendelkezik - korábbi kapcsolatait milyen módon ápolhatja.
- A befogadást követően a gyermek bevonásával megtervezésre kerülnek az elhelyezés időtartama alatt elvégzendő feladatok (kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal, nevelési-oktatási intézménnyel, a felülvizsgálathoz szükséges szakértői vizsgálatok feltételeinek, biztosítása, felzárkóztatás, további iskoláztatással kapcsolatos teendők, közös szerződés alapján tervek létrehozása, céljainak meghatározásával, stb.)
- A befogadás fontos része, a gyermek csoportba való integrációjának segítése. Ennek előmozdítása miatt csoportos beszélgetéseket kell szervezni a csoport gyermekei között. A beszélgetéseknek az ismerkedést kell előmozdítania.
- Az „új” befogadott gyermek kapcsolatait, viselkedését az első napokban, hetekben megkülönböztetett figyelemmel kell követni. Meg kell előzni az esetleges kihasználását, a „csicskáztatását”, vagy egyéb rá irányuló agresszív cselekedeteket.
- A befogadás és a gyermek integrálódása egy folyamat, melyben az intézmény kollégái folyamatos visszajelzéseket adnak egymásnak és a gyermekotthon vezetőnek, a közösen kitűzött célok érdekében. A gyermeket megbízott munkatárs segítse a beilleszkedésben. Legyen a gyermeknek egy „felnőtt mentora” a csoportban, aki a többiekénél még inkább odafigyel a gyermek állapotváltozásaira, lelki rezdüléseire, tüneteinek változásaira.
- Szerencsés, ha a befogadott gyermek számára egy csoportban élő gyermek „támogatását” (kis mentor) is kieszközöljük, aki segíti őt a gyermekcsoport mindennapjaiban való eligazodásban.

Egyéni gondozási-nevelési terv elkészítése és gondozása:

A nevelésbe vétel esetén mindenkor elkészítjük az egyéni gondozási- nevelési tervet („Terv”), mely jogszabály által szabályozott formanyomtatványon történik. (GH-1)

A Terv elkészítésének célja, hogy a napi feladatokat lépésről lépésre meghatározva segítsék a gyermek gondozását-nevelését ellátó személyt a szülőhelyettesítő feladatok ellátásában.

Egyéni elhelyezési tervre épülve annak kézhezvételétől számított 30 napon belül kell elkészíteni az egyéni gondozási-nevelési tervet. A Gondozási-nevelési terv elkészítésének

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

gazdája, szervezője és adminisztrátora a csoportvezető-nevelő, aki a Terv elkészítésébe bevonja a gyermekvédelmi gyámat, a gyermekfelügyelőket, valamint a gyermekkel kapcsolatban dolgozó különböző szakembereket is. (pszichológus, iskolai osztályfőnök, gyermekjóléti szolgálat menedzsere, stb.).

Az egyéni gondozási-nevelési terv kidolgozása során - életkorának megfelelően - magát az érintett növendéket és lehetőség szerint a szülőt is bevonjuk.

A Terv elkészítésében figyelemmel kell lenni:

- a gyermek életvitelére, szokásaira,
- lelki állapotára, mentálhigiénés és pszichés ellátására,
- a gyermek testi, egészségügyi ellátására, (általános orvosi ellátás, kötelező és javasolt védőoltások, fogorvosi ellátás, látás-, hallásvizsgálat és egyéb, az életkornak megfelelő kötelező és javasolt szűrővizsgálatok, stb.),
- gyermek személyiség állapotára,
- egyéni szükségleteire, igényeire (pl;étkezés, öltözködés, viselkedés, életstílus, stb)
- gyermek szocializációs állapotára, fejlesztésére (társadalmi értékek, szokások megismertetése, erkölcsi értékrend közvetítése/alakítása, családi életre nevelés, önállóságra nevelés, felelősséget vállaló szexuális életre történő felkészítés, stb)
- tanulmányaira (kiegészítő tanulási segítség; pl. korrepetálás, speciális oktatási igények)
- életpálya, munkára nevelés,
- nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozására,
- szabadidős, hobbi, sport tevékenységére
- családi és rokon kapcsolataira, kapcsolattartására
- személyes kapcsolatok, barátságok ápolása
- a gyermekkel és szülőjével (törvényes képviselőjével) folytatott személyes beszélgetés során szerzett tapasztalatokra,
- a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat által készített egyéni elhelyezési tervre.

Az egyéni gondozási-nevelési terv nem egy befejezett nevelési stratégia, hanem egy életállapothoz igazodó, folyamatosan fejlesztett a gyermekkel és az őt körülvevő szakemberekkel közösen kidolgozott, egyénre szabott dokumentum.

A tervet folyamatosan gondozni kell. Ennek felelőse a csoportvezető-nevelő és a gyermekvédelmi gyám.

18. Elbocsátás:

Az elbocsátás egy folyamat vége kell, hogy legyen. A folyamat a hazagondozás, vagy a nagykorúvá válás. A hazagondozás fokozatos kapcsolattartás kiépítésével, a gyermeket fogadó és a gyermek, valamint az intézmény szakemberei között zajló tervezett, folyamatvezérelt tevékenység.

Ez azt jelenti, hogy a hazagondozási folyamatban részt vevőknek folyamatosan konzultálniuk

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

kell a helyzetről, megállapodásokat kell kötni, és célirányosan kell dolgozni a hazakerülés érdekében.

Ha a gyermek gyámja, valamint a gyámi-gondozói tanácsadó megfelelőnek ítéli meg a gyermek és családja közötti kapcsolatot, képesnek látja a családot a gyermek fogadására és kielégítőnek tartja a környezetet a visszafogadásra, a gyámhivatalnál kezdeményezi a gyermek nevelésének megszüntetését.

A szakszolgálat megkeresésére a gyermek nevelője és a gyermekotthon vezető az elhelyezési értekezletre elkészíti a nevelői jellemzést, melyet az elhelyezési tárgyalást megelőzően eljuttat az elhelyezési munkatársnak. A gyermekotthon vezető, a csoportvezető nevelő, vagy a gyám a tárgyaláson, - amennyiben halaszthatatlan ügyek nem korlátozzák – részt vesz.

Az értekezletet követően - a határozathozatal várható időpontjának ismeretében - a gyermekotthon összeállítja a gyermek iratanyagát és arról átvételi jegyzéket készít.

Az iratok összeállításánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a szakszolgálatnál (nyilvántartás, megyei szakértői bizottság) található dokumentumok is rendelkezésre álljanak. Ennek nyomon követése az érintettekkel egyeztetve ugyancsak a gyermekotthon vezető feladata.

Az iratanyag előkészítésével párhuzamosan a gyermekfelügyelők számba veszik, és összeállítják a gyermek ruházatát és személyes holmiját, melyekről elbocsátáskor ugyancsak leltár készül.

A határozat kézhezvételét követően a vezető egyeztet a kijelölt gondozási hely képviselőjével az áthelyezés, illetve - családba történő visszahelyezés esetén - a szülővel a kiadás időpontjáról.

Az új gondozási helyre történő szállítás és kíséret az elbocsátó és a fogadó intézmény megállapodása szerint történik, családba helyezés esetén arról a szülő gondoskodik.

19. A gondozás-nevelés elemei:

Befogadáskor nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekkel történt egyéni beszélgetésre, a társakkal és a gondozókkal való ismerkedésre, a beilleszkedés elősegítésére, a bizalmi kapcsolatok kiépítésére. Ezt később összekötjük a csoportos beszélgetésekkel, ahol mindenki nyíltan, őszintén elmondhatja véleményét a csoport tagjairól, az aktuális programokról.

A napi problémákat azon melegében kezeljük, igyekszünk megnyugtatóan „jó” megoldást találni (egyéni és csoportos beszélgetések, szakemberek segítségének igénybevétele).

A csoportban lehetőség van problémakezelő megbeszélésekre. Ebben segítségünkre van a gyermekpszichiátria, a szakszolgálat pszichológusa is.

A következetesség, a fokozatosság, a felelősség és a gondjainkra bízott gyerekek szeretete következtében a régiek hamar elfogadják, ill. befogadják az érkező újoncot, patronáló társat

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

kap, aki a gondozókkal együtt elősegíti az új környezet elfogadását. Így nem jellemző az újak kihasználása, ill. megalázása. Mindazonáltal tisztában vagyunk a csoportdinamikák működési mechanizmusaival, így azokat folyamatosan nyomon követve igyekszünk beavatkozni a csoport struktúrájának kialakulásánál a negatív tendenciákba.

Növendékeink a nap bármely időszakában bizalommal fordulhatnak problémáikkal (lelki, testi, tanulási stb.) gondozókhoz, nevelőkhöz.

Nevelési szolgáltatások:

Nevelési alapelveinket a szakmai program elején határoztuk meg. Közülük:

- Az egyéni különbségek figyelembevételének elvét alkalmazzuk annak érdekében, hogy a bekerült, más-más okból sérült gyermek (más-más reakcióval) beilleszkedését, elfogadását, elviselését megtanítsuk, tehát próbáljuk tolerálni a másságot, elfogadtatni a gyermek- felnőtt- gyermek közötti viszonyt.
- A közösségi támogatás által való nevelés elve fontos, mert egy helyen, egy lakásban más-más egyéniségek élnek, de együtt, közös alapon, a régebbi társak segítségével egymást igazítva folyik a közösségformálás. Hisszük, hogy a hatékony közösségformálás kizárólag **resztoratív technikákkal** valósulhat meg, azaz a gyermekek együttes szabályalkotásával, őket bevonva és motiválva, és a szabályok közös elfogadásán alapuló renddel hozható létre egy működőképes csoport.
- A prevenciós és korrekciós nevelés elve érvényesül a szocializáció normális irányba való terelésével, a személyiség fejlesztésével, a hiányosságok korrigálásával, negatív jelenségek pozitív irányba történő mozdításával, valamint a deviáns magatartásformák visszaszorításával és súlyosbodásának megelőzésével.
- A kommunikáció és kapcsolattartás elve fontos a gyermek stílusának alakításában, az egymással, ill. a felnőttekkel való kapcsolattartás „normális formában” történő megvalósulásában.
- A motivációk fejlesztésének elve terén nagyon fontos, hogy milyen eszközzel, hogyan motiváljuk a gyermekeket. Mindig az egyén személyisége adja meg a lehetséges eszközt, mellyel pozitívan hathatunk neveltjeinkre. Gyermekeink motivációinak feltérképezése érdekében építjük velük a bizalmi kapcsolatot. Hisszük, hogy a személyiség korrekciójának, valamint a prevenció valósi színterének egyetlen lehetősége az érzelmi indíttatások megtalálása.
- A csoport működési feltételei fejlesztésének elve jelenti azon tárgyi és személyi feltételeket, melyekkel eredményesen valósíthatók meg nevelési céljaink.
- A gondozók egy szemléletű teamként gondozzák, oktatják, és segítik a gyermekeket.
- A segítő szemlélet és a szociális hozzáállás elve azt jelenti, hogy az intézmény minden munkatársa tisztában van azzal a ténnyel, hogy az itt élő gyermekek speciális szükségleteket jelent, miért jött létre, illetve a napi munka során a normál. hagyományos és konzervatív nevelési elvárásokat a terápiás szemlélet, valamint a segítő kapcsolatok működtetésének elve felülírja.
- A kompetenciahatárok betartásának elve azt jelenti, hogy az intézmény nem egy nagy család, ahol keretek és határok nélkül bárki bárhogy segítheti a nevelteket. Szakmai munkánk alapelve az egyéni feladat és felelősségkörök szigorú megismerése és betartása,

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

mert a hatékony együttműködés és a gördülékeny feladatellátás kizárólag ilyen módon tud folyamatossá válni, mindez pedig a szakmaiság és a gyermekek maximális érdeke.

Környezeti és személyi állandóság

Alapvető fontosságú, hogy a gyermekeket körülvevő környezet állandóságot, biztonságot nyújtson számukra – csak ennek alapján várható el a sikeres beilleszkedés, a helyzetének megértése, elfogadása, és a gondozása, nevelése folyamatában az aktív közreműködése (az általános elvárásoknak való megfelelés).

- A gyermekcsoport szervezése a gyermekotthoni szakmai team kompetenciája; Mindig figyelembe kell venni, hogy milyen életkorú, szükségletű gyermekek élnek már az adott gyermekcsoportban, hogy a kialakult közösségbe hogyan illeszthető(k) be az újonnan érkező gyermek(ek). A gyermekek költöztetése, a gyermekcsoport átszervezése csak nagyon indokolt esetben történhet meg, amit mindig megelőz egy team megbeszélés. A gyermekekkel dolgozó valamennyi munkatárs bevonása szükséges a változó helyzet lépéseinek megtervezéséhez, a gyermekekkel való közléséhez és a megvalósításhoz. A csoport tagjait is közösen tájékoztatják a várható változásokról, ismertetik velük – képességeiknek, koruknak megfelelően – az okokat és a várható lépéseket, következményeket.
- A gyermek iskolatípuson és fokozaton kívüli iskolaváltásait csak abban az esetben támogatja a nevelő, engedélyezi a gyám, ha az a gyermek érdekét szolgálja, elkerülhetetlenül szükséges, illetve a gyermek maga kéri. Feladat, hogy a változást a gyermek megértse, elfogadja, partner legyen. Ezáltal konfliktusok, nézeteltérések előzhetők meg, sőt, szorosabbá válhat a nevelő és a gyermek kapcsolata.
- Elvárható, hogy a személyzet a csoportban tartósan állandó legyen. A szakmai team feladata, hogy olyan módon működjön, ami megtartja a tagokat, segíti minden egyes szakember egyéni és csoport szintű munkavégzését, vagyis az együttműködést. Nem csak a személyi állandóság, hanem a szakemberek közötti személyes kapcsolat minősége – a szakmai team légköre – is meghatározó a gondozásban élő gyermek biztonságérzetét tekintve.
- Gyermek távozása a csoportból, vagy felnőtt távozása az otthonból mindig hatással van a gyermekek és felnőttek életére, közérzetére. Minden ilyen, a gyermekközösség életére ható eseményt csoportszinten kell kezelni. A változásra felkészítik mind a távozót – mi vár majd rá, hogyan alakul az élete, mind az otthonban maradókat – kimondhatja a gyermek az érzéseit, átbeszélnek, tisztáznak minden kérdést, ami felmerül. A közös búcsúzás – elengedés mellett kerül sor szükség, igény szerint egyéni beszélgetésekre.
- A meglévő egyensúly, egység felbomlása, átalakulása következtében számítani lehet arra, hogy amennyiben nem sikerül beszélgetések segítségével feldolgozni a helyzetet, a gyermekek a viselkedés szintjén megmutatják majd a helyzettel kapcsolatos érzéseiket, véleményüket (gyakran nem tudatosan). Ilyenkor a team felkészülten támogatja a gyermeket vagy akár az egész csoportot a változáshoz való alkalmazkodásban.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A csoportból, a gyermekotthonból távozó gyermek számára felajánlható, hogy a továbbiakban is tartsák a kapcsolatot – amennyiben erre a gyermeknek igénye van, és az érte felelős személy ezzel egyetért, hozzájárul.

Otthonos jellegű lakhatás, a személyes tér biztosítása

A családot pótló környezetnek a gyermek számára otthonosságot kell közvetíteni, ami a napi megpihenést, biztonságos és jó hangulatú időtöltést jelenti számára.

Ennek elemei: a gyermek egyéniségét, érdeklődését megmutató módon lehetséges a lakószoba, a csoporttér berendezése, díszítése. Az egyediség érdekében a szobák falait a gyerekek a saját készítésű vagy vásárolt dísz tárgyak elhelyezésével díszíthetik a stílusosság és az esztétikai összehangoltság figyelembe vételével.

A csoport valamennyi tagja aktívan közreműködik az élettér alakításában, és az otthonos és ápoltság fenntartásában.

Az otthonosság, esztétikus környezet fenntartása érdekében :

- A nevelő haladéktalanul intézkedik a megrongált berendezési tárgyak, bútorok kijavításáról.
- Gondoskodnak arról, hogy a gyermeknek legyen a lakócsoporthoz intim tere, saját használatú bútora, ahol a személyes tárgyait elhelyezheti, megőrizheti. Ilyen módon biztosított, hogy a gyermek magánál tarthassa, viselhesse az otthonról hozott, családtagjaitól kapott ruháit, gyarapíthassa, kiegészíthesse emléktárgyait, játékeit, egyéb dolgait. Nagyobb értékű személyes tárgyak biztonságos elhelyezését (pl. kerékpár) a nevelő oldja meg.
- A gyermek levelezésének, internet használatának bármilyen jellegű és bárki általi korlátozása, cenzúrázása, megfigyelése kizárólag a gyermek veszélyeztetése esetén megengedett (a gyermektől sem felnőtt, sem gyermek levelet nem vehet el, a gyermek levelét nem bonthatja fel, nem ismerheti meg annak tartalmát, nem ismertetheti a nyilvánosság előtt). Fontos azonban, hogy a nevelési közeg (nevelő, gyermekfelügyelő) figyeljen a gyermek külső kommunikációjára, beszélgessenek a gyermekekkel az internetes „lét” jellegzetességeiről, veszélyeiről.
- A gyermek internet használatának korlátozásáról a nevelő a gyermekotthoni stábbal és a gyermek gyermekvédelmi gyámjával együtt dönthetnek. A döntés megalapozottságát bizonyítani kell, arról feljegyzést kell készíteni. A döntésről, és annak okairól a gyermeket tájékoztatni kell. A döntésről a gyermekjogi képviselőt is tájékoztassuk !
- Amennyiben jelzi a gyermek, hogy nem találja valamely személyes tárgyát, használati eszközét, tulajdonát, a gondozó közösen kísérletet tesz az eltűnés körülményeinek felderítésére, az elveszett tárgy felkutatására, megtalálására.
- Az együttélési szabályok között rögzítik, hogy a másik saját közvetlen életterét senki nem zavarhatja, egymás személyes tárgyait és szokásait tiszteletben tartják.

Tanulási teljesítmény, művelődés segítése

A tankötelezettség teljesítése a gyermek kötelessége, érdeke, a gyermekvédelmi gyám és a gondozási hely felelőssége. A gondozásban élő valamennyi gyermek és fiatal a képességeinek megfelelő oktatási, nevelési intézményben kerül beíratásra. Az iskolai előmenetelben, az

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

eredményes tanulásban a gyermeket több szakember is támogatja: a nevelő és a csoportban dolgozó valamennyi munkatárs. Az egyéni gondozási-nevelési tervben meghatározott feladatmegosztás szerint segítik a gyermeket a napi tanulásban, képességeinek és készségeinek a fejlődésében, a hiányos ismeretek pótlásában. A sikerélmények megélése érdekében szoros kapcsolatot tartanak az oktatási intézmény illetékes munkatársaival – tanárok, fejlesztő- vagy gyógyypedagógus, egyéb szakember.

- A napi iskolai oktatást követően a délutáni tanulás megkezdése előtt elegendő időt (életkortól, személyiségjellemzőtől függően megfelelő időt) hagynak a gyermek számára a kikapcsolódáshoz.
- Segítő, támogató nevelői magatartást tanúsít a nevelő a gyermekek iskolai munkája kapcsán.
- A gyermeknek, fiatalnak megtanítják, segítik kialakítani a tanulás, iskolai felkészülés szokásrendszerét, a tanulási idő meghatározásától a tanulási módszereken át a rendszeres tanulási tevékenységekig.
- Napi gyakorlat az életrendbe illeszkedően: elegendő idő a tanulásra, felkészülésre, megfelelő környezet biztosítása, a gyermek számára szükséges eszközök használata.
- A nevelő szükség szerint felügyeli a gyermek tanulását, a felkészülés menetét, együtt tanul vele, kezdetben ő osztja be a tanulási időt és a pihenő időt számára. A szokásrendszer kialakulásával, az életkor előre haladásával ezt lehetőség szerint maga a gyermek végezze, teljesítse egyre önállóbban.
- A nevelő törekedjen a gyermeket a helyes feladatmegoldás felé irányítani, vezetni, elérni, hogy a gyermek maga találja meg a megfelelő választ: megfigyeli, hogy mi okoz nehézséget, abban segít, ami a gyermek számára nehezen vagy egyáltalán nem megy, buzdítja a gyermeket a feladatmegoldásra. Segíti a gyermeket különféle tanulási technikák megtanításával.
- Szükség szerint szituációs helyzetben gyakoroltatja a nevelő a gyermekkel a beszámolást, szóbeli felelést, szereplést. A nyelvi kifejezőkészség fejlesztésére eszközként használja a drámajátékot, az éneket, zenét, a rajzot, képzőművészetet.
- A nevelő/ gyermekfelügyelő/ gyermekvédelmi asszisztens kiemelt feladata a tanórához szükséges felszerelések, taneszközök megőrzésének, rendbe tételének, előkészítésének ellenőrzése; felügyeli, hogy a gyermek felkészülten (elkészített házi feladattal, megtanult ismeretanyaggal, megfelelő felszereléssel) érkezzen az iskolába.
- A gyermeket a szakértői véleményekben megjelölt fejlesztési területekre fókuszálva, valamint megfogalmazott javaslatokra alapozva szükség szerint, heti rendszerességgel (egyéni és kiscsoportos formában) korrekciós fejlesztésben kell részesíteni.
- A gyermekkel rendszeresen beszélgessen a nevelő az iskolai előmenetel, tanulás, továbbtanulás, szakmaszerzés fontosságáról későbbi életminősége, életkörülményei szempontjából.
- Olyan kirándulásokat, sétákat kell szervezni, ahol a látottakat a gyermek összekapcsolhatja az iskolában tanultakkal: felhívják és felkeltik a gyermek figyelmét az érdekességekre. Különböző feladatok adásával rávezetik az összefüggések meglátására, megértésére.
- A gyermek számára hozzáférhetővé teszik a számítógépet, lehetőség van a gyermek informatikai tudásának fejlesztésére.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A nevelő lehetőséget biztosít könyvtár-, múzeum-, színházlátogatásra, kiállításokon, hangversenyen való részvételre.

Habilitáció-rehabilitáció, fejlesztő pedagógia

A nevelési folyamatában, a sérült személyiség fejlesztése egységes, komplex folyamatként értelmezhető, melyben az ismeretek nyújtása, a különböző képességek fejlesztése, a jártasságok és készségek kialakítása közben, azokkal kölcsönhatásban, együtt történik a sérült funkciók és funkcionális rendszerek korrigálása, átszervezése, a ki sem alakultak szisztematikus kiépítése, a további (következményes, másodlagos) sérülések megelőzése, az egész személyiség egyensúlyba hozása, a fokozatos önálló életvezetés kialakítása. Mindez a társadalmi integráció biztosítása érdekében történik.

- A habilitáció hiányzó szocializációs készségek szisztematikus kiépítését, megtanítását, kifejlesztését jelenti: pl. udvariassági formák hiányosságai, étkezési formák hiányosságai, ágyak megvetése, ágyneműk használata, idő és pénz beosztás, stb.
- A rehabilitáció rosszul szocializált viselkedésformák korrigálását, társadalmi normák újratanulását jelenti: pl. mások tulajdonának tiszteletben tartása, önkontroll fejlesztése az agresszivitás-indulatkezelés terén, az iskolakerüléshez-csavargáshoz hozzászokott életvezetés megszüntetése, stb.

Tehetséggondozás

- A nevelőnek figyelemmel kell kísérni, hogy milyen képesség- és készségterületen, tevékenységben mutat a gyermek tehetséget.
- A kiemelkedő képesség felismerésében kéri az iskolai pedagógusok, a gyermekotthonban dolgozó segítő szakemberek, valamint a szülő segítségét, véleményét.
- A gyermek tehetsége kibontakozásához a gondozó megadja a szükséges segítséget (különóra, szakkör, edzés megszervezése, foglalkozásoson való részvétel támogatása, stb.).
- A nevelő hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy tehetségét a nyilvánosság előtt megmutathassa.

Pályaorientációs támogatás

- A gyám, nevelő, pszichológus, fejlesztőpedagógus és a szülő, család közös felelőssége, hogy a gyermek, fiatal, olyan szakmát, pályát válasszon, ami képességeinek és érdeklődésének a leginkább megfelel. Az érintett szakemberek között feladatmegosztás szükséges. Ezen kívül külső szakember, szervezet is bevonható, bevonandó a megfelelő választáshoz, döntéshez, valamint az iskolával célszerű egyeztetni és együttműködni ebben a kérdésben.
- A nevelő törekszik megismerni a gyermek pályamotivációit, bizonyos pályaterületekre irányuló nagyobb fokú érdeklődését.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A nevelő, a gyermekvédelmi gyám segíti a gyermeket a pályaválasztásban: pályaismeretet közvetít, a pályaválasztás szempontjából adekvát személyiségjegyeket tudatosan fejleszt.
- A pályaismeret közvetítésére, a reális pályaválasztás támogatására a gondozó figyelemmel kíséri, hogy a gyermek lakóhelyén vagy annak közelében milyen képzettségekre, szakmákra mutatkozik munkaadói igény, munkahelyi kínálat (információforrást jelenthetnek a munkaügyi központok szakemberei, a helyi újság álláshirdetései, stb.) elviszi a gyerekeket szakmai bemutatókra, munkahelyi látogatásokra, pályaválasztási tanácsadásra, álláskeresési börszékre;
- Tájékoztodik a képzési, szakképzési lehetőségekről;
- Elmegy a gyermekkel a középiskolai nyílt tanítási órákra;
- A pályaválasztás szempontjából adekvát a gyermek harmonikus és sokoldalú fejlesztése, a későbbi munkavállalás szempontjából releváns készségek fejlesztése.
- A nevelő (gyám) közösen a gyermekkel - figyelembe véve a nevelt gyermek szülőjének véleményét, a gyermek képességeit, egyéb körülményeit - megválasztja a gyermek életpályáját. (Ha a gyámnak vitája van a gyermekkel vagy a szülővel a gyermek életpályájának kijelölésével kapcsolatban, döntésért a gyámhatósághoz fordul.)

Önálló életre felkészítés

A szakellátásban élő gyermek gondozása és nevelése folyamatában a napi élettevékenységek részeként, ugyanakkor önálló feladatterületként szükséges biztosítani, hogy a gondozásban élő gyermek alkalmassá váljék a családba való beilleszkedésre (saját vérszerinti vagy új családba) és/vagy az önálló életvitelre. Az önálló életvitelre, a családi háztartás vezetésére történő felkészítés a családias környezetben a háztartási teendők végzése, gazdálkodás tervezése és a pénzkezelés terén a gyermek számára nyújtott minta és az életkorának megfelelő bevonása útján valósul meg. Az ismeretek és készségek fejlesztése a gondozási folyamat teljes időtartama alatt, tervezetten, a személyiség sajátosságait, egyéni jellemzőit figyelembe véve, a napi és heti életgyakorlatba beépítve valósul meg.

Célunk kell, hogy legyen a gyermek, illetve majd a fiatal felnőtt kellő ismerettel rendelkezzen az önellátás, önkiszolgálás terén az önfenntartása érdekében. Az önállóság megtanítása, egyfajta partneri viszony kialakítása a gyermek, fiatal és a segítő szakemberek között. Kompetenciaérvényesítés biztosítása, amibe beletartozik, hogy tud segítséget kérni a megfelelő helyen és időben.

- Akkor várható el a gyermektől, fiattól, hogy bekapcsolódjon valamilyen házi- vagy házkörűli tevékenység elvégzésébe, ha aktuális pszichés állapota azt megengedi. A munkavégzés, feladat minden esetben illeszkedjen a gyermek életkorához, fejlettségéhez és képességeihez, valamint érdeklődéséhez, választásához. A házi-, házkörűli munkák végzése aktív, önkéntes részvételen alapuljon. A gyermekeket a felnőtt munkatárs vezeti be a munkába. Tehát együtt dolgoznak. Ebben a munkában egyre nagyobb szerepet kap a gyermek. Cél a teljes önálló feladatellátás.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A gyermek, fiatal saját magára vonatkozóan rendelkezzen ismeretekkel. Az önellátási tevékenységeket minél önállóbban gyakorolja (személyi higiénia, öltözködés, étkezés, egészségi állapot).
- Közvetlen környezetének fenntartására, rendben tartására önállóan képes legyen, ezt gyakorolja a házi- és házkörűli munkák végzése során (főzés, takarítás, mosás, kertrendezés stb.). A kisebb gyermekek esetében felügyeletet biztosít a nevelő, gyermekfelügyelő az eszközhasználat során.
- A nevelő havi rendszerességgel jogszabályban meghatározott összegű zsebpénzt ad a gyermeknek, és a felhasználását megbeszéli. Cél, hogy a gyermek saját szükségleteit kielégíthesse, ilyen módon megtanulja a pénzkezelést – a tervezést, gyűjtést és célszerű felhasználást.
- A nevelő a jogszabályi előírásnak megfelelően vezeti a zsebpénz-nyilvántartást, amit a gyermek aláírásával hitelesít. (Lásd intézményvezetői utasítás a zsebpénzkezelés rendjéről)
- *A háztartásszervezés, pénzfelhasználás megtanításához a gyermeket tájékoztatják a csoportot érintő kiadásokról, költségekről. A rendelkezésre álló pénz beosztásába bevonják őt – különösen a tervezett csoportprogramok, az étkezés költségeit tekintve. A pénz beosztásának, felhasználásának, valamint a takarékoságnak az eredményességét együtt értékelik a fiatalokkal.*
- *Megtanítják a gyermeknek az időbeosztás, időgazdálkodás fontosságát, hogy a házi munkák, feladatok és egyéni programok időigényét mérlegeljék, tervezzenek előre.*
- *Lehetővé teszik, hogy a gyermek megtanulja az ügyintézés módjait, miközben önállósága fokozatosan biztosított.*
- A gyermek fokozatosan megismerkedik az állam és a társadalom közügyeivel, az állampolgársággal járó jogokkal és kötelezettségekkel.
- Amikor a gyermek fokozottan kezd érdeklődni az önállósodás felől, ehhez segítséget kap.
- A gyermek segítséget kap ahhoz, hogy önállósodásához, jövője tervezéséhez bevonja a számára fontos személyeket, mindenekelőtt szüleit.

Lelki egészségvédelem, mentálhigiénés gondozás

Cél a gyermek mentálhigiénés egészségvédelme, pszicho-szociális fejlődésének optimalizálása. A szocializációs folyamat elősegítése, a terápiás tevékenységek támogatása. A gyermek önismeretének fejlesztése, önelfogadásának, önbizalmának növelése, reális énkép kialakítása, az identitáskeresés folyamatának támogatása. A társas kapcsolatok, mint a mentálhigiénés egészség fontos tényezőjének optimalizálása, facilitálása.

Az engedély nélküli eltávozások, szökések prevenciója a szabadidő strukturálásával és a mentálhigiénés egészség biztosításával.

Intézményünk pszichés egészségvédelme biztonságot és szerető elfogadást nyújtó légkör megteremtésével, szükség esetén szakember bevonásával történik.

- Minden újonnan gyermekvédelembe került gyermekünknel történik egy előzetes felmérés a rendelkezésre álló dokumentumok alapján (korábbi pszichiátriai szakvélemények, kriminalizálódáshoz kapcsolódó eljárásokról, pedagógiai

szakvéleményekről, előző gondozási helyről származó információk, tanulmányi eredmények).

- Ezt követően zajlik az első interjú (anamnézis, exploráció, pszichés státusz), a kapcsolat kialakítása, majd a meglévő pszichodiagnosztikai eszközök alkalmazása. Szinte minden esetben találkozunk a gyermekotthoni elhelyezés korábbi nehézségeivel, hiszen a gyermek számára kortól függetlenül ez egy új, ismeretlen hely, ahol még nincsenek kialakult szociális kapcsolatai, s ez komoly feszültséggel, szorongással jár együtt. Segíteni kell a gyermeket a társas beilleszkedésében, hogy minél hamarabb megismerhesse új környezetét. Ezt gyakran nehezíti, hogy a többség korábban inadekvát viselkedési mintákat sajátított el abban a miliőben, melyből érkezik, s ez serdülőknél még nehezebben módosítható. A megfelelő csoportdinamika érdekében a gyermeknek meg kell ismerkednie a kialakult csoportnormákkal, csoportkohézióval.
- A gyermekek pszichés gondozásában, és személyiségfejlesztésében kulcsfontosságú a gyermekotthonban zajló team munka, hiszen a nevelők, gyermekfelügyelők, gyermekotthon vezető, illetve kortársak jellemzése alapján még teljesebb képet kaphatunk egy bent lakó viselkedéséről, magatartásáról, pszichés tüneteiről, emocionális zavarairól, addikcióiról.
- Ezek függvényében alakul a kiválasztott terápiás jellegű tevékenység, melynek központi témája lehet: pszichés rendellenességek kezelése, traumák feldolgoztatása, gyászfolyamatokban segítségnyújtás, iskolai motiváció erősítése, autonóm személyiség kialakítása, reális énkép fejlesztése a negatív énképpel szemben, önismeret elmélyítése, megfelelő konfliktuskezelési módszerek elsajátítása, pályaorientáció, kötődési készség fejlesztése, kapcsolattartás családtagokkal.
- A gyermekek egy hányadánál a pszichológusi szakmai kompetenciát meghaladó pszichopatológiák állnak fent, ezek esetében a pszichiátriai kezelések válnak szükségessé, bizonyos betegségek kapcsán gyógyszeres kezelés.
- Nagyon fontos feladat a felnőttekben elvesztett bizalom visszanyerése, illetve önismeretük fejlesztése. A bizalom kialakítása lelkiileg sérült gyermekeknél rendkívül releváns, hiszen e nélkül nem valósulhat meg pszichés értelemben fejlesztésük. Különböző életkorokban különböző fejlettségi szintekkel találkozunk emocionális értelemben, eltérő kulturális háttérrel érkező, illetve eltérő intelligenciájú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozunk. Lelki segítségnyújtás során mindezen tényezőket figyelembe kell venni, s a megfelelő, egyénre szabott, hatékony módszereket kiválasztani.
- Rendkívüli csoporterősítő hatása van a dolgozók és gyerekek közös részvételével, évente több alkalommal megrendezésre kerülő szabadidős programoknak, ünnepi eseményeknek, gyermekotthoni hagyományoknak.

Hagyományörzés, ünnepi megemlékezés

A gyermekotthonunkban hagyományörző és közösségformáló céllal tartunk különböző ünnepeket, összejöveteleket, „megüljük jeles napjainkat”. A népszokásokhoz, ünnepnapokhoz kapcsolódó szokások, tevékenységek segítik a közösséggé formálódást, biztosítják a közös élményeket, a személyes ünnepek, ünnepi események pedig kiemelik az egyes gyermekeket,

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

az egyediségük, fontosságuk megélésére biztosítanak alkalmat. Ezért a szokásokba, az ünnepek megtartásába lehetőség szerint bevonjuk a gyermek számára fontos személyeket is.

- A nevelő szervezésében, irányításában a népi, vallási ünnepkör (advent, karácsony, újév, vízkereszt, farsang, húsvét, pünkösd, stb.) szokásait, hagyományait ápolja a gyermek/gyermekek közösség: felkészülés, megemlékezés során.
- A nevelő, gondozószemélyzet a gyermekkel minden alkalommal megünnepli a név- és születésnapot, ballagást, gyermeknapot. Az ünnepi alkalmakon rituális elemek, tevékenységek révén biztosítanak kitüntetett figyelmet az ünnepeltnek, illetve az ünnep témájának.
- Az ajándékozással egybekötött ünnepeken (név- és születésnap, télapó, karácsony, húsvét, ballagás) a gyermek mindig kap személyes ajándékot a közösségtől. Az adott gyermek személyiségének, egyéni igényének figyelembevételével meglepetés ajándékot adnak vagy éppen az ő kérése alapján közösen, vele együtt történik az ajándék kiválasztása és megvásárlása.
- Az ünnepek alatt fokozott mértékben dicséri, jutalmazza a gyermeket (büntetést nem alkalmaz) a nevelő.

Vallásgyakorlás

A gyermekek, fiatalok számára biztosítani kell a különböző vallások, felekezetek megismerésének lehetőségét. Ehhez alapul kell venni a vérszerinti szülő kérését, amennyiben nyilatkozott, hogy milyen vallást gyakorol ő, illetve családja, és ahhoz igazodjon gyermeke vallásgyakorlása is. Ilyen nyilatkozat hiányában is szükséges a szülő véleményét kikérni, egyeztetni vele, hogy a gyermekért felelős szakemberek miért tartják fontosnak, pozitív hatásúnak például a hittanoktatást, a templomba járást. A gyermekkel és a szülővel közös beszélgetés során tisztázzák ezeket a kérdéseket. A gyermekotthon közvetlen vagy tágabb környezetében jelen lévő egyházi közösségek megjelenhetnek a gyermekek életében.

- A vallási, illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítése történik.
- A nevelő megismeri a gyermek (és szülője) vallásgyakorlással, vallásoktatással kapcsolatos igényeit.
- Segítjük, hogy a gyermek tudatában legyen vérszerinti családja vallási hovatartozásának.
- A gyermek hit- és vallásoktatásban való részvételéhez a gyermekvédelmi gyám kikéri a szülő hozzájárulását (nevelt gyermek esetében).
- A gyermek vallási, világnézeti önazonosságát tiszteletben tartják, és segítséget nyújtanak neki abban, hogy ezt kifejezésre juttathassa.
- A gyermekvédelmi gyám lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermek szabadon gyakorolhassa vallását. A gyermekotthon megszervezi, hogy a gyermek:
 - vallási szokásait, ünnepeit feleleveníthesse, átélhesse;
 - hit- és vallásoktatáson vehessen részt,
 - kapcsolatot tartson hitoktatókkal, pappal;

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- vallásos jellegű játékos foglalkozások részese lehessen;
- vallási szervezetének találkozóin, rendezvényein megjelenhessen.

Nemzetiségi, etnikai kultúra közvetítése

A gyermek, fiatal identitásának kialakulásához, fejlődéséhez hozzájárul, hozzátartozik a Magyarországon élő nemzetiségek, etnikai kisebbségek kultúrájának ismerete, különösen akkor, ha a szülő önkéntes nyilatkozata alapján a gyermek származására vonatkozóan ismert, hogy melyik kisebbséghez tartozik. Az identitás kialakítását, megőrzését szolgáló programok igénybevétele a gyermek személyes vállalásán, önkéntes részvételén alapszik.

- A gondozásban élő gyermek számára biztosítják azt a lehetőséget, hogy a kisebbségek kultúrájára jellemző szokásokat, nyelvet megismerjék.
- A nevelő olyan foglalkozásokhoz, könyvekhez, egyéb tárgyakhoz ismereteket nyújtó eszközökhöz juttatja a kisebbséghez, népcsoportához tartozó gyermeket, mely megismerteti a saját történelmével, kultúrájával, hagyományaival, jelképeivel, irodalmával, ételeivel.
- A nevelő felveszi a kapcsolatot a helyi szervezetekkel, kisebbségek képviselőivel. Megszervezik, biztosítják az általuk felkínált programokon való részvételt.
- Azonnali fellépéssel védelmezik a gyermeket, ha származása, etnikai hovatartozása miatt kirekeszteni akarja a közösség, vagy bárki kigúnyolja, megbélyegzi, megalázza.

Származás és élettörténet ismerete

A nevelő segítséget nyújt a gyermeknek, fiatalnak abban, hogy felnőve ismerje saját gyermekkorát, élettörténetét, családi háttérét, a nevelésbe vétel előzményeit, a gondoskodás alatt vele történeteket. A tárgyi emlékek, dokumentumok segítik az önazonosságot, önképet kiteljesedni.

- A gyermekről időszakonként, évente több alkalommal, különösen a gyermek életének fontos, jelentős, emlékeztető eseményeihez kötődően fényképet, kisfilmeket készítenek, amit a gyermeknek átadnak.
- A nevelő segítséget nyújt a gyermeknek a családi emléktárgyak (össze) gyűjtésében, múltjának feltárásában.
- A nevelő „emlék-dobozban, élettörténeti könyvben” összegyűjti a gyermek azon emléktárgyait, képi, írásos emlékeit, melyek a gyermek egyes életszakaszaira különösen jellemzőek, illetve amik a gyermek számára a későbbiekben értékesek, fontosak lehetnek (kisgyermekkorai játék, saját készítésű tárgy, ajándék, rajz, első osztályos füzet, emléklap, családi fényképek, kisgyermekkorai fényképek, stb.).
- A nevelő a távozó gyermeknek, gyermekvédelmi gyámnak átadja az összegyűlt emléktárgyakat.

Nemiséghez, szexualitáshoz viszonyulás

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

A szexualitás kérdése a gyermek identitása, nemi azonosságtudata szempontjából fontos terület, és szorosan kapcsolódik a családi életre felkészítés feladatához. Ebben a témában a gyermekvédelmi gyám, nevelő, pszichológus, a háziorvos és a védőnő között szükséges feladatmegosztás. Vigyázni kell arra, hogy a személyes, intim kérdések kellő őszinteséggel, nyíltsággal és objektivitással legyenek megválaszolva, ne okozzanak feszültséget sem a gyermekben, sem a szakemberekben. A feladatmegosztás ahhoz igazodjon, hogy a gyermek kivel tud a témáról a legközvetlenebbül beszélni, ki szolgálhat számára adekvát, alapos ismeretekkel, milyen mélységben és céllal kerül sor a beszélgetésre.

- A gyermek - életkorának megfelelően - ismereteket kap a nevelőtől a biológiai nemi sajátosságokról, a másik nemmel kapcsolatos társas viselkedési formákról (épít a biológia órán tanultakra). A gondozó tudatosan teremt olyan helyzeteket (életkori szakaszokhoz adekvátan), ahol alapvető ismereteket közölhet a gyermekkel, fiatallal a szexualitás témakörében, de alkalmazkodik, ha ők tesznek fel kérdéseket, akkor arra válaszolnia kell.
- A szexualitással kapcsolatos információk átadására többféle módszert alkalmazhatnak. Életszerű, hogy a gondozás, nevelés folyamatában egyéni vagy kiscsoportos beszélgetésre is sor kerül, és mellette az egészségügyi szakembereket, a pszichológust is bevonják az ismeretterjesztésbe.
- A nevelő, a pszichológus egyéni beszélgetéseket folytat azzal a fiatallal, akinek párkapcsolata van alakulóban (egyéni párkapcsolati kérdések és problémák, a védekezés módjai és ehhez való segítségnyújtás, tanácsadás).

Közösségi kapcsolatok támogatása

A társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében, valamint a gyermek élete folyamatosságának, egységének megélése biztosítására támogatja a gyermekotthon a gyermek és fiatal minél szélesebb körű kapcsolatait, amelyek révén életét kiteljesítheti, megfelelő támogatásokhoz jut.

Egyaránt vonatkozik ez a korábbi baráti, támogató kapcsolatokra, és a gondozás alatt létrejött kapcsolatokra. A gyermek csak olyan személyekkel tarthat kapcsolatot, ami az érdekét szolgálja.

- A nevelő (a gyermek jelenlétében) személyesen megismerkedik a gyermek barátaival, partnerével (barátjával, barátnőjével). Ismeri elérhetőségeiket (címet, telefonszámot).
- Lehetővé teszi, hogy a gyermek kapcsolatot tarthasson barátaival: vendégül láthatja őket, elmehet hozzájuk, megismerkedhet szüleikkel, közös programokon, iskolán kívüli elfoglaltságokon vehetnek részt, támogatja a gyermek visszalátogatásait korábbi közösségeibe (iskola, gyülekezet, korábbi gondozási hely).
- A kapcsolati háló bővítésére a nevelő a gyermek részére rendszeres közös programokat (pl. sportrendezvény, farsang, diszkó) szervez a társintézményekben élő kortársakkal.
- A gyermek kapcsolatot tart a rokonaival. (ha ez a gyermek érdekét nem sérti)

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A nevelő kezdeményezi a kapcsolatfelvételt a helyi közösséggel, elősegíti a gyermek részvételét a helyi szervezetek életében.
- A nevelő minden eszközzel segíti, hogy a lakókörnyezetben (településen, kerületben) a lehető legkedvezőbb kép alakulhasson ki a gondozott gyermekről, például produkcióikkal bemutatkozhatnak a közösségi rendezvényeken, munkáikat, alkotásaikat bemutathatják kiállításokon, a helyi lakosok életét segítő, környezetét szépítő akciókat, önkéntes munkát végezhetnek.

Rekreációs szolgáltatásaink:

A gyermekek életének strukturálása kiemelt jelentőségű, mert a speciális szükségletű gyermekek még a normál szükségletű állami gondozottaknál is jobban igénylik a kereteket és a biztonságot. Ennek a feladatnak az ellátására hoztuk létre a közösségi teret, mely a rekreációs programokat és a segítő munkát heti terv alapján működteti. A közösségi tér működési struktúrája közvetlenül a gyermekotthon vezető felügyelete alá tartozik, az ott dolgozó kollégák a vezetőnek felügyelete alatt végzik munkájukat. A tér szakmai szemlélete ugyancsak az élménypedagógiára és a resztoratív technikákra épül.

Egészségügyi és étkezési szolgáltatások:

A gyermekek egészségügyi alapellátását írásbeli megállapodás alapján a település gyermekorvosa látja el.

Szakorvosi vizsgálatokra a gyermekorvos beutalásával visszük el a gyermekeket.

Az orvossal történő kapcsolattartást elsősorban a feladattal megbízott gyermekfelügyelő végzi, aki a vizsgálatokat szervezi és a gyermekek kíséretét is biztosítja. Távollétében a gyermekfelügyelők,- esetenként a nevelő is – részt vállalnak a feladat ellátásában.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermekek egészségügyi állapotát, részt veszünk szűrővizsgálatokon, elősegítjük a preventív módszerek alkalmazását.

A gyermekotthonba érkező gyermekek többsége fizikálisan és egészségügyileg elhanyagolt, gyakran szenvednek akut, esetenként állandósult betegségben. Ezért igyekszünk a lehető legalaposabb körütekintéssel (anamnézis, kezelőorvosa diagnózisa, zárójelentések, gyermekjóléti szolgálat egészségügyi lapja „GYSZ-4” alapján), ezeket felderíteni, kezeltetni, gyógyíttatni. A bekerülő gondozottakat az intézmény orvosa látja el.

A gyermekotthon feladatai

- az előző orvosától az egészségügyi anyagának kikérése
- szükség esetén a védőnőtől az oltási könyv beszerzése
- TAJ- kártya szülőtől, illetve előző gondozási helyről történő beszerzése
- A gyermek státuszvizsgálata az intézeti orvosnál

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- Az újonnan elhelyezett gyermekek egészségügyi előéletével a rendelkezésünkre álló dokumentumok alapján ismerkedünk meg (zárójelentések, ambuláns lapok, gyermekjóléti szolgálat egészségügyi lapja, „GYSZ-4”)
- Gondoskodunk arról, hogy az ellátás igénybevételének kezdetekor, majd rendszeres időközönként általános orvosi (státusz) vizsgálaton vegyenek részt, az életkorhoz kötött, előírt védőoltásokat megkapják
- Valamennyi kötelező - és adott esetben ajánlott – szűrővizsgálaton megjelennek
- A gyermekek testi, érzékszervi, pszichés fejlődésében, szervezetük működésében felmerülő zavarok megjelenésekor, a betegségek tüneteinek jelentkezésekor intézkedünk a kezelés megkezdéséről. Felvesszük a kapcsolatot a gyermek háziorvosával, akinek utasításait maradéktalanul végrehajtjuk. A beteg, gyógykezelés alatt álló, kórházban ápolat gyermek gyógyulásának feltételeit és eszközeit teljes körűen biztosítjuk. Szakorvoshoz való beutalás esetén felvesszük a kapcsolatot az illetékes szakellátással, biztosítjuk a gyermek megjelenését a szakrendelésen. A szükséges kontrollvizsgálatok időpontját figyelemmel kísérjük.
- Rendszeresen szervezünk drog- és szenvedélybetegségekkel (dohányzás, alkohol, kábítószer, játékszenvedély) kapcsolatos előadásokat a felismerés, megelőzés érdekében.

Napi egészségügyi gondozási feladatok

- Fontos, hogy kizárólag felnőtt ellenőrzése mellett a gyermekek megtanulják a gyógyszerek helyes használatát.
- A tárgyi feltételek lehetővé teszik minden gyermek, fiatal számára az alapvető egészségügyi és higiéniai szokások elsajátítását, rendszeres gyakorlását. A fiatalok intimszféráját lehetőségeink szerint tiszteletben tartjuk és biztosítjuk.
- A betegségről (időpont, diagnózis, terápia) nyilvántartást vezet az otthon mind a gyermek személyi anyagában, mind a kezelési nyilvántartásban
- A dolgozó a kezelési nyilvántartás alapján adja át az ápolási teendőket a lakóegységekben dolgozóknak.
- szakrendelésre a Lakásotthon dolgozója viszi el a gyerekeket.
- A gyógyszernapló alapján adja ki a gyógyszereket a dolgozó feltüntetve a pontos gyógyszeradagolást.
- Évente fogászati szűrésen vesznek részt a gondozottak előzetes időpont egyeztetés alapján.
- Kamasz lányoknál menstruációs napló vezetése
- Fogamzásgátló tabletták szedésének szabályozása, napló vezetése
- Az intézeti higiéniairól napi ellenőrzési naplót vezetése

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A csoportvezető nevelő irányításával folyik az egészségügyi és szexuális felvilágosító munka.
- A gyermekotthonban lakó összes gyermek személyi higiénájának ellenőrzése (köldök, körmök, haj stb. tisztán tartása)
- *A gyermek számára - az egészségi állapotához és az időjáráshoz igazodva - naponta legalább egy óra időtartamban biztosítani kell az irányított tevékenység nélküli szabad levegőn tartózkodás lehetőségét.*
- A beteg gyermekek ápolása - ha betegsége miatt nem elkülönítendő- az elhelyezési helyén (szobájában) történik
- Súlyos fertőző beteg esetén a beteg orvosi javaslatra (beutalásra) kórházba kerülnek.

Egészséges életmódra nevelés

Ezen korosztály új ismeretekre való nyitottságának kihasználásával megelőzhetővé válnak a serdülőkorban kialakuló szenvedélybetegségek, a kábítószer- és alkoholfüggőség, valamint elkerülhető a korai és meggondolatlan szexuális élet negatív következményei. Az egészségorientált nevelést célzó programok rendszeressége és a gyermekotthon életébe történő integrálása révén a gyermekek megismerhetik, felmérhetik és tudatosíthatják azon veszélyeket és következményeket, amelyeket a deviáns magatartási formák hordoznak, valamint aktívvá és motiválttá válnak azon megoldási módok elsajátításában, amelyek révén elkerülhetővé válnak (ismeretterjesztő előadások, programok, vetélkedők).

Az egészséges életmód alakításánál egyik legfontosabb feladat a káros szenvedélyek kialakulásának prevenciója, a már kialakult káros szokások mérséklése. Ezzel kapcsolatban folyamatos felvilágosításra és személyes példaadásra törekszünk, együttműködve az oktatási intézményekkel.

Étkeztetési szokások

- A gyermekotthonban napi rendszeres főzés biztosítunk a gyermekek számára. Az étkezési ellátással, ezzel kapcsolatos beszerzéssel, a gyermekek táplálásával külön szabályzat foglalkozik az intézményben.
- Gyermekeink a teljes körű ellátás keretében naponta ötször, az egészséges táplálékozás követelményeinek megfelelően étkeznek.
- A tízórait, az ebédet, az iskolában, a reggelit, uzsonnát és vacsorát a gyermekotthonban fogyasztják el hét közben a gyermekek.
- A téli időszakban fokozottan figyelünk a vitamin pótlására, friss gyümölcsök, zöldségek szervezetbe való bevitelével és vitaminok szedésével.
- Fontos törekvésünk - az étkezési norma biztosította kereteken belül - a megfelelő mennyiségű, összetételű, változatos étkezés biztosítása.
- A 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról rendelkezéseit be kell tartani.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- Fontos hangsúlyt kap a gyermekek személyre szabott étkeztetésének biztosítása. Szakorvos által igazolt betegségek esetében a gyermek állapotának megfelelő diétás ételt kell biztosítani. Az ilyen étel előállítására megfelelő feltételeket kell teremteni, valamint a munkatársakat ki kell képezni az ilyen beteg gyermek táplálásáról.
- Az étkezéssel kapcsolatos feladatok tervezését a megbízott gyermekfelügyelő végzi, de a feladat ellátása valamennyi kolléga együttműködésével valósul meg.
- A közös főzések, együttes étkezések során tanítjuk a gyerekeknek a korszerű táplálkozási szokásokat, a kultúrált étkezés szabályait, az egyszerűbb A heti étrendek a gyermekek bevonásával, igényeik figyelembe vételével készülnek.

Az étlapon szereplő ellátáson túl lehetőséget biztosítunk az étkezés egyéni kiegészítésére, alapvető élelmiszerek (kenyér, vaj, zsír, lekvár) ennek érdekében - a gyermekek számára hozzáférhető módon - folyamatosan rendelkezésre állnak

Napi életgyakorlat:

- Ha a gyerekek unatkoznak, szellemi, lelki, testi energiái nincsenek lekötve, foglalkoztatva, akkor deviáns cselekedetekkel kötik le magukat. A beszabályozás azért is fontos, mert csak ez adhat ritmust életüknek, ez alakíthat ki bennük belső tartást, önfegyelmet. Az egyéni napirend felállításánál nem csak az elvárásokat kell figyelembe venni, hanem személyiségük egyéni sajátosságait, fejlettségi szintjüket is.
- A kötött elfoglaltságok mellett arra is kell valamennyi időt biztosítani, hogy egyedül, magukban is lehessenek. Ez az egyedüllét azonban az időbeosztásban strukturált legyen, nem pedig ötletszerű, parttalan.
- Előre meg kell tervezni, napi, heti, vagy ha szükséges havi bontásban a tanulás, a munka az étkezés az önkiszolgáló tevékenységek, a pszichoterápia, fejlesztőterápia, a szervezett szabadidős programok, a tv nézés, az egyéni és csoportos beszélgetések, a kimenő és családkapcsolatok, az olvasás, az egyedül lét, a játék, a sport, mozgás stb., idejét.
- Viselkedészavarokkal küszködő, illetve beilleszkedési zavarokat, vagy antiszociális magatartást tanúsító, pszichoaktív szereket használó gyerekek, kamaszok nevelése során rendkívül fontos, hogy a közösségi napirend mellett, minden növendék számára egyénileg testre szabott napirend készüljön, amelyet szigorúan be kell tartani.
- A gyermekotthonban folyó életet, annak főbb szabályait a házirend tartalmazza, melyet a felnőtt dolgozók, a növendékek és az érdekképviselői szervek közösen elfogadnak. (Lényege a betarthatóság és a számon kérhetőség.)
- A házirend a csoportokban és a közösségi térben kifüggesztésre került. Aktuális feladatként szerepel az újonnan érkezettekkel való megismertetése, a jogok és kötelességek felszínen tartása (csoportértékelés keretében).
- A gyermekotthon napi életritmusát a napirend szabályozza.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

Napirend (tanítási időszakban, hétköznap)

6.30	Ébresztő, mosakodás, ágyazás, öltözködés
6.45 - 7.10	Reggelizés, fogmosás, iskolatáska ellenőrzés
7.15	Indulás az iskolába (7.30-tól tanítás)
8.00 - 12.00	Ébresztő a maradottaknak, reggelizés, takarítás, felügyelő, nevelő által szervezett foglalkozás, tanulás
12.00	Ebéd (az iskolából, esetleg munkából később érkezők folyamatosan ebédelnek)
12.30 - 14.00	Érkezés az iskolából, lepakolás, átöltözés, tisztálkodás
14.00 - 18.00	Szabadprogram, levegőzés (<i>min. 1 óra a szabad levegőn</i>) csendes pihenő, strukturált rekreációs foglalkozások
13.00 - 16.00	Tanulás (önállóan, nevelői segítséggel, korrepetálás, iskolatáska összekészítése) – minden csoportnak/gyermeknek saját, iskolaidőhöz, és egyéb programokhoz igazodó, egyéni tanulóórása van
16.00	Uzsonna
16.30	Látogatók esetleges fogadása, egyéni beszélgetések
18.00	Vacsora
18.30	Fürdés, ágyazás, TV-nézés, beszélgetés, közösségi tér programjai estig, stb.
21.00	Takarodó

Napirendünk pihenőnapokon (szünidőben, hétvégén)

8.30	Ébresztő
9.00	Ágyazás, takarítás, rendrakás
10.00	Tanulás, vagy szünidei programok
12.00	Ebéd
12.30	Szabad foglalkozás, egyéni, csoportos kimenők, látogatók fogadása
16.00	Uzsonna
16.30	Közös program, vagy szabad foglalkozás (<i>Program a szabad levegőn, min. 1 óra</i>)
19.00	Vacsora
19.30	Fürdés, ágyazás, TV-nézés, beszélgetések
22.00	Takarodó

A gyermekotthon életében fontosnak tartjuk, hogy a napi tevékenységekbe életkoruknak megfelelően bevonjuk a gyermekeket. Mindazonáltal nagy jelentősége van a közösségi tér életének az intézményben, így annak működését hosszú távon is, a gyermekek egyéni élethelyzetét és programjait figyelembe véve alakítjuk.

Így részt vesznek:

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- saját szobájuk és a közös helyiségek takarításában,
- a napi/heti étrend összeállításában,
- a hétfői sütés-főzésben,
- az évszakoknak megfelelő ruházat vásárlásában (lebonyolítása külön igazgatói utasítás alapján),
- saját ruházatuk automata mosógéppel történő mosásában, teregetésében, vasalásában,
- az udvar rendben tartásában

További fontos szempontok:

- Személyes tárgyaikat külön szekrényben, éjjeliszekrényben, saját asztalukon tárolhatják.
- A nagyobb értékű személyes holmit - szükség szerint – leadhatják elzárásra.
- Életükkel kapcsolatos emlékeiket külön mappában (élettörténeti könyv) (levelek, rajzok), fotókat fotóalbumban gyűjthetik össze.
- Zsebpénzüikkel maguk gazdálkodnak (igénylése a csoportvezető nevelő feladata, s ő kezeli a gyermekek bevonásával).
- Folyamatosan tudatosítjuk a pénzzel, energiával történő takarékoskodás fontosságát.
- Munkatársaink között feladatmegosztás van, a csoportban zajló munka egy-egy részterületének (élelmezés, vegyi áru, egészségügyi ellátás, ünnepek, stb.) „felelős gazdájaként” is dolgoznak.
- Délelőtti műszakban egy-egy szolgálatos dolgozik, tanítási időben délutánonként lehetőség szerint 2 fő foglalkozik a gyermekekkel. Az éjszakai feladata a műszak átadása, a konyhában való rendrakás után. Munkánkat úgy szervezzük, hogy a gyerekek ébredéstől takarodóig érezzék: a gondozás és nevelés értük történik, igyekszünk megkönnyíteni „átmeneti időszakuk” elfogadását, feldolgozását.

A különleges ellátási igényű gyermekek körében végzendő feladatok

A csoportokban - értelmi képességeiket tekintve - ép értelmű, tanulásban- és értelmileg akadályozott, sajátos nevelési igényű gyermekek élnek. A gyermekotthon a gyermekek érdekében folyamatosan konzultál az iskola tanáraival.

- Az integráció azért is nagyon fontos, mert az együttéléssel tényleg megtanulják egymást tolerálni és elfogadni. Nagyon fontos az is, hogy a fogyatékos gyermekeket „húzza” a nem fogyatékos gyermek. Csoporttársaiktól sok jó dolgot megtanulhatnak, ami a mindennapi élettel kapcsolatos.
- Bizonyos önismeretet is ad az, hogy látják a mindennapokban, hogy ép társaiktól különböznek. Például nehezebben tanulnak. Az otthoni munka azonban, a fogyatékoság kompenzálására lehetőséget ad, mert megmutathatják, hogy ők is értékesek valamiben. Ugyanúgy, mint egy családban a dolgozók fokozatosan nevelik őket az önállóságra. Önállóan járnak iskolába, ha nem túl betegek önállóan mennek el az orvoshoz és a saját ügyeiket is velük intéztetik. Például osztálypénz befizetés, vagy éppen a gyámhatóságnál való megjelenés.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- Az otthon egyik legfőbb feladata a normalizációs elv kiteljesítése, azaz igyekszünk olyan élethelyzetbe hozni az intézményrendszerben nevelkedő gyermekeket, hogy onnan kikerülve – akár a saját családhhoz költöznek, akár önálló életet kezdenek – be tudjanak illeszkedni az adott társadalmi környezetbe, meg tudjanak felelni a társadalmi elvárásoknak.
- A tanulásban akadályozott gyerekek, fiatalok integrált nevelése-gondozása során figyelembe vesszük az eltérő személyiségfejlődési sajátosságokat. A tanulásban akadályozott gyerekek, fiatalok késleltetési képessége igen gyenge, ahogy megkívánnak valamit, mindjárt meg akarják szerezni és ez sok konfliktus forrása lehet a velük együtt élő normál értelmi képességű gyerekekkel. Gyakorlással azonban az ösztön kielégítés késleltetése, a türelmesség fejleszthető náluk. Továbbá, ha nem látnak át, nem értenek egy helyzetet könnyen dühbe gurulnak, agresszívek lesznek. Belátó képességük, realitásérzékük kicsi. Szinte csak a közvetlen empirikus, gyakorlati megtapasztalást értik, a gondolkodás konkrét, még nincs, vagy fejletlen az elvont gondolkodás. Ezt a sajátosságot mindenképpen figyelembe vesszük integrált nevelésük során. A direkt szocializációs tanulásra kell helyezni a hangsúlyt, egy-egy szocializációs viselkedési forma megértésében, rögzítésében sokat segíthet, ha eljátszatjuk velük a konkrét szituációt. Fontos, hogy átéljenek helyzeteket, mivel, ha csak elmagyarázni próbáljuk meg nekik, azt úgysem fogják megérteni.
- Személyiségfejlesztésük, nevelésük-gondozásuk során sok türelemre van szükség, ugyanakkor az együttnevelés során a többi gondozottban fel kell ébreszteni irányukban a szolidaritást, a megértést.

Esetkezelő szolgáltatások

Engedély nélküli eltávozás a gyermekotthonból

Feladatunk az engedély nélkül eltávozott, vagy engedélyezett távollétról a megadott időben vissza nem érkező gyermek felkutatása, a gyermek tartózkodási helyének ismertetése, az együttműködés megvalósítása az illetékes szervekkel, személyekkel, a gyermek gondozási helyére történő visszakérüléséről való gondoskodás, valamint a szökés okainak kiderítése és ezáltal a későbbi hasonló események prevenciója.

Teendők az engedély nélküli eltávozás, illetve a gyermek eltűnésének, szökésének észlelésekor:

1. Intézményi társak megkérdezése, esetlegesen tudnak-e a gyermek hollétéről.
2. Személyes felkutatás a gyermek feltételezhető, vagy ismert előfordulási helyein.
3. Mentőszolgálatnál, egészségügyi intézményeknél, a gondozott gyermekkel kapcsolatban lévő intézményeknél tájékozódás.
4. Rendőrség felé körözés elrendelésének kérése, eltűnés bejelentése a rendszeres gyógyszeres kezelés alatt álló, a betegsége, a fogyatékaossága miatt önmagáról

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

gondoskodni képtelen, a 14 év alatti gyermek esetén haladéktalanul, egyéb esetben 24 órán belül, amely bejelentés tartalmazza az alábbiakat:

- a gondozott gyermek személyes adatai
 - a gondozott gyermek gyámhatóság határozatban megállapított tartózkodási helye,
 - a gondozott gyermek eltűnésének pontos ideje (év, hó, nap, óra, perc)
 - a gondozott gyermek személyleírása: magasság, alkat, haja színe, fejforma, szeme színe, füle, orra, szája, fogazata, álla, nyaka, felső végtagjai, alsó végtagjai,
 - a gondozott gyermek egyéb azonosításra alkalmas különös ismertetőjele,
 - ruházata,
 - eltűnés körülményeinek leírása,
 - a gondozott gyermek rövid jellemzése,
 - ismert kapcsolatai, rokonai, barátai (név, cím, rokoni fok),
 - bejelentést tevő neve
5. Gyermekvédelmi gyám értesítése.
6. Rendkívüli esetnek minősülő esetben az intézményvezető, illetve a fenntartó értesítése kötelező, az ügyeleti feladatot ellátó kollégának.
7. Kapcsolattartásra jogosult személyek - szülők, családtagok – haladéktalan tájékoztatása.
8. További illetékes személyek, intézmények – szükség szerinti - értesítése a gyermek szökéséről - alapellátás szociális menedzsere, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, oktatási-nevelési intézmény, pártfogó felügyelő.
9. Folyamatos kapcsolattartás az érintett személyekkel, intézményekkel.

A gyermek megtalálása esetén a következő feladatokat kell elvégezni:

1. A gyermek intézménybe történő visszaszállításának megszervezése: a csoportvezető nevelő szervezi meg a gyermek megfelelő járművel, kísérő kollégával történő visszaszállítását.
2. Rendőrség felé körözés visszavonásának kérése, a gyermek megkerülésének bejelentése, amely tartalmazza az alábbiakat:
- a beküldő intézmény neve és címe
 - az illetékes rendőrkapitányság neve és címe
 - a gondozott gyermek személyes adatai
 - a szökött gyermek visszakerülésének pontos ideje (év, hó, nap, óra, perc)
 - a szökött gyermek visszakerülésének körülménye (önként visszatért, ki hozta vissza)
 - a körözés (keresés) megszüntetésének kérése
 - visszavonást tevő neve.
3. További illetékes személyek, intézmények értesítése a gyermek megkerüléséről - a gyermek gyermekvédelmi gyámja, a kapcsolattartásra jogosult személyek (szülők, családtagok), alapellátás szociális menedzsere, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, oktatási-nevelési intézmény, pártfogó felügyelő.
4. A gyermekkel a gyermekvédelmi gyámja bevonásával folytatott egyéni beszélgetés keretében fel kell tárni az engedély nélküli eltávozása okát és körülményeit, valamint

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

az eltávozás alatt vele történeteket, tartózkodási helyét, megélhetése forrásait. A beszélgetés megtörténtét és tartalmának lényegét írásban dokumentálni kell, és a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

5. A jegyzőkönyv a következőket tartalmazza:
 - eltűnésének körülményeit
 - eltűnésének idejét,
 - visszakerülésének idejét,
 - távolléte alatti körülményeket (étkezés, lakhatás, kapcsolattartás másokkal, stb.)
 - távolléte alatt történt-e sérelmére bűncselekmény
 - távolléte alatt követett-e törvénybe ütköző dolgot
 - megállapodás a gondozott gyermekkel.
6. A gyermekotthon házi gyermekorvosa szükség esetén vizsgálja a gyermeket, szükség esetén szakorvosi vizsgálatról intézkedik.
7. A gyermek viselkedésének, magatartásának fokozottabb figyelemmel kísérése.

Intézményen belüli agresszió megelőzése és kezelése

Az intézményen belül a gyermekközösség tagjai között fellépő agresszió különféle formáit meg kell előzni, mérsékelni, ki kell küszöbölni. Ennek érdekében bevált eljárásokat, jó gyakorlatokat honosít meg a gyermekotthon. A sikeres bevezetés érdekében tudatosítja a személyzetben és gyermekközösségben ennek jelentőségét.

Az agresszív viselkedés előfordulásának csökkentése, alternatív konfliktuskezelési módok tanítása:

- A felnőtt, mint pozitív modell /mindenkor, minden helyzetben/. Minden nevelő, tanár és a fiatallal dolgozó szakember saját konfliktuskezelő módszereit fejleszti és gyakorolja, mindenfajta tevékenység és megnyilvánulása alkalmával.
- Szociális készségek és empátia fejlesztése csoportfeladatokban.
- Együttműködést igénylő helyzetek kialakítása – korrepetálás, önálló csoportfeladatok megoldásában pl. dekoráció, csoport át- és berendezése.
- Rendszeres csoportos fejlesztés – adott esetre aktualizálva vagy kitalált témában.
- Konfliktus kezelési kultúra fejlesztése erkölcsi normák és szabályok közvetítésével.
- A mindennapi konfliktusok kezelésekor törekedjünk a kiegyensúlyozott, mindkét fél számára kialakuló konszenzusra.
- Csökkentjük a versengést a közös érdekek mentén való gondolkodással - fontos, hogy minden megbeszélésen közös nevezőre juttassuk el a csoport minden tagját.
- Konfliktus esetén alkalmazzuk a helyreállító (resztoratív) igazságszolgáltató módszert.
- Közösségépítés a mindennapok minden területén: az együtt élő csoport közösséggé formálása, a csoporton belüli együttműködés növelése az egymás iránti empátia fejlődése érdekében a mindennapi feladatok és munkák segítségével.
- Közösségépítő játékok alkalmazása, közös feladatokon keresztül, közös sikerek biztosításával. /Szabadidős tevékenységeken keresztül, házon belüli és kívüli fellépések alkalmával is használjuk ezeket az építő alkalmakat!/
 - A felnőtt, mint pozitív modell /mindenkor, minden helyzetben/. Minden nevelő, tanár és a fiatallal dolgozó szakember saját konfliktuskezelő módszereit fejleszti és gyakorolja, mindenfajta tevékenység és megnyilvánulása alkalmával.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- Nem agresszív viselkedés jutalmazása, figyeljünk a nem agresszív megoldásokra, és minden esetben pozitívan erősítsük meg.
- Az agresszió hátterében munkáló feszültségek más módokon való levezetésének biztosítására: relaxációs módszerek, sport, művészet és kreatív tevékenységek (színház, drámajáték).
- Átlátható szabályokat kell alkotni - az agresszió következményeiről és annak elkerülésének lehetőségeiről. Hangsúlyos a következetes betartás és betartatás mindenki részéről.
- Ha a nem kívánt agressziót büntetjük, ezt össze kell kapcsolnunk minden esetben a megfelelő megoldás ismertetésével. Elemezhetjük az esetet négy szemközt, illetve ha mindenkit érint, csoportmegbeszélésen beszéljük meg - eredményesebb lehet a következő, nem kívánatos megnyilvánulások megelőzésére.

Iskolakerülés megelőzése, kezelése

Az iskolakerülések hátterében sokszor iskolai kudarcok, tanulási nehézségek állnak. A gyermekek az iskola verseny- és teljesítmény centrikus légkörében állandó tanulmányi nehézségekkel küszködnek, mivel a traumák okozta lelki terhek miatt kisebb a teljesítőképességük a normál családban élőkéhez képest.

Az iskolakerülés lehet kudarckerülés is. A rossz jegyek gyakran együtt járnak azzal, hogy a tanuló a tanárokkal személyes konfliktusba keveredik, az osztálytársai „kinézik”, perifériára kerül, esetleg bűnbakká válik. Sokat segíthet a probléma kezelésében a tanárokkal való rendszeres és jó kapcsolat kiépítése, együttműködésük elnyerése. Segíthet egy-egy tantárgyból korrepetitor fogadása, rendszeres korrepetálás, foglalkozás. Amennyiben iskolában a növendék helyzete ellehetetlenül segíthet egy iskolaváltás, más alternatív iskolatípus megtalálása, ahol jobban tolerálják a problémás gyerekeket. Átmenetileg egy fél évig a magántanulói státusz is segíthet, azonban hosszú távon nem célszerű, ugyanis így a szükséges szocializációt nem biztosítjuk teljes körűen a gyermek számára. Ha a gyermek állapotában nem tudunk elérni javulást, sőt a tanulási zavarok súlyosbodnak és viselkedési zavarok is fellépnek, felvetődik a gondozási hely módosítás, speciális ellátás bevezetése. Ilyen esetben a gyermekvédelmi gyámmal való egyetértés esetén a vezető nevelő indítványozza a szakértői bizottság felé a gyermek gondozási helyének megváltoztatását.

Újonnan érkező, vagy kiszolgáltatottabb gyermekek és fiatalok kihasználásának, megalázásának elkerülése, visszaszorítása érdekében alkalmazott módszerek:

A kisebb gyerekeknek a nagyobb gyerekek által való kiszolgáltatottságának bántalmazásának több fajtája létezik. A verésen a kényszerítésen túl, a zsebpénz elvétele, saját használati tárgyainak elvétele, esetleg bűncselekményre való felhasználás.

A nevelőknek, gondozóknak kötelessége figyelni ezekre a jelenségekre, törekedni ezek visszaszorítására, felszámolására.

A kisebbet sokszor megfélemlítik és ő nem meri a felnőtteknek mondani, hogy a nagyok bántalmazzák. Azonban ez is felderíthető és észrevehető, hiszen a bántalmazásnak számtalan jele lehet, és ha a nevelő, gyerekfelügyelő megfelelően jelen vannak a gyerekközösségben, megfelelő személyes kapcsolatokat alakítanak ki a gyerekekkel, különböző jelekből könnyen felismerhető. Ilyen lehet például az, ha a kisebbek feltűnő módon a felnőtt közelségét,

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

biztonságát keresik. Valamint az is gyanús lehet, ha a kisebb gyermek túlzottan próbál a nagyobb gyermek kedvébe járni.

A gyerekek gyakran küzdenek indulatkezelési problémákkal, ezért agresszív szadisztikus hajlamaikat, más téren kell velük levezettetni. Ilyen például a sport, kirándulás, játék. Fontos, hogy ezek a gyerekek megfelelő pszichoterápiában is részesüljenek. Felderítjük, hogy a nagyobb gyerek bántalmazza a kisebbet, akkor nagyon fontos eszközök, hogy az egész csoportgyűlésen az összes gyerekkel a problémát megbeszéljük. Az eltitkolt, el nem fogadott cselekmények váljanak nyílttá, fontos a bántalmazott, bántalmazó szembesítése.

El kell érni a bocsánatkérést, megbocsátást, kibékülést. A bántalmazott gyermek ne kapjon tettéért megtorló büntetést. Inkább a konfliktusba került gyerek közötti viszony rendezésére, emberivé tételére kell törekedni. Olyan is előfordul, hogy kisebb gyerek kárt okoz nagyobb gyerekeknek és ezt a nagyobb megtorolja, kártalanítás címén a kisebb gyerekek pénzét elveszi. Ez az önbíráskodás, amit szintén nem szabad megengedni. Arra kell nevelni a gyerekeket, hogy ha neki kárt okoztak, akkor szóljon a felnőttnek és akkor felnőtt segítségével lehet a kár megtérítését rendezni. Így elkerülhető az önbíráskodás és a kár is megtérülhet.

Addiktológiai és drogprevenciós ismeretek

A fiatalok között egyre komolyabb problémát jelentenek a pszichoaktív szerekkel való visszaélések. Gyermekotthonunk növendékei is az erősen veszélyeztetett csoporthoz tartoznak.

A RÉV Drogambulancia a Nemzeti Drogstratégia szellemében egy komplex egészségfejlesztési és drogmegelőzési programot dolgozott ki, amely vállalja az önkéntességen alapuló foglalkozást azokkal a fiatalokkal, akik valamilyen módon kapcsolatba kerültek valamilyen tudatmódosító szerrel. Minden évben előadást tartanak intézményünkben. Fontosnak tartják, hogy a nevelők tudjanak kommunikálni egymással és a vezetéssel. A nevelőkre-gondozókra azért helyeznek nagy hangsúlyt, mert úgy gondolják, hogy elsősorban a nevelési munkához team munkára van szükség, amelyben mindenkinek a véleménye és világlátása egyformán fontos. Másodlagos haszna a képzésnek az is, hogy ez értékmutató lehet a diákközösségek számára is.

Bűnmegelőzési ismeretek

A szervezett bűnözés és módszereinek megismerése fontos mind a növendékeink, mind munkatársaink számára. Az emberkereskedelem és a kábítószer terjesztés területén különösen veszélyeztetettek gyermekeink. A kábítószerre való rászoktatás, a terjesztésbe való beépítés módszereinek ismerete, mind nagyon fontos lehet. Ezért a rendőrség bűnmegelőzési szakemberei évente ismeretterjesztő előadásokkal keresik fel gyermekotthonunkat. Ezek az alkalmak minden nagyon sok új információt, segítséget adnak a munkatársak és a gyermekek részére is.

20. Jutalmazás, jutalmazás megvonása (büntetés):

A jutalmazás és elmarasztalás elvei:

A mindennapi munkánk során fejlesztjük a gondozott gyermekek, fiatalok értékelés iránti érzékenységét. Törekszünk arra, hogy a gondozottak érzékennyé váljanak a nonverbális megerősítésre, vagy elmarasztalásra.

A házirendünk tartalmazza a jutalmazás rendszerének elemeit és a büntetések alapvető formáit is.

A gondozott gyermek egyéni különbözőségeit figyelembe véve minden sikeres teljesítményt meg kell erősíteni.

Elveink:

- A jutalmazás fokozatait a gondozottak bevonásával alakítjuk ki.
- A jutalmazásoknak következetesnek kell lenniük.
- A jutalmazás során kerülni kell a kivételezést
- A jutalmazás – ha fennállnak a feltételei, - lehet kollektív
- Folyamatosan visszajelzést adunk, tehát jutalmazunk, büntetünk, nem csak szavainkkal, hanem metakommunikáció útján is.
- Mind a jutalmazások, mind a büntetések gyakorlatában a következetességre, s a közvetlenségre törekszik intézményünk. Elengedhetetlen, hogy valóban kövesse elmarasztalás a kioltani kívánt viselkedést, a megerősítésre szánt magatartást is jutalmazzuk, főleg, hogyha előzetesen ebben megegyeztünk a gyermekkel.
- Minden helyzetben közvetlen az adekvát, vagy inadekvát tetteket követi jutalom vagy büntetés, amely nem mutat mennyiségi, minőségi értelemben véve jelentős különbségeket a gyermekotthoni csoportok között, mivel az megzavarná a gyermekek értékrendjét, érthetlenné válna számukra, hogy miért vannak eltérőképpen értékelve a különböző kortársak.
- Amennyiben egy gyermek bizalmi kapcsolatot épít ki a felnőttekkel szemben, és tisztázottak az egymással szemben támasztott elvárások, lehetőségek, akkor a gyermekben kialakul egy egészséges megfelelési vágy. A nevelő, gyermekfelügyelő ennek fényében értékeli a gyermeket szóban, mely fontos emocionális hatása révén hatékonyabb, mint a tárgyi jutalom, vagy különböző büntetési formák.
- A gyermekotthonunkban semmilyen formában nem alkalmazhatnak a dolgozók sem fizikai kényszert, sem fizikai büntetést. Helytelen viselkedésformák esetében meg lehet kérni a gyermeket, hogy gondolkozzon el viselkedésén, – mindig a viselkedést minősítjük -, higgadjon le.
- A pozitív megerősítéseket több személy jelenlétében alkalmazzuk, így azok mintaként is szolgálhatnak, az elmarasztalásokat, főleg egy verbális agresszióval társuló helyzetben, érdemes négy szemközti helyzetben tisztázni.
- A gyerekeknek biztosítjuk a nem megfelelő cselekedetek jóvátételét, későbbiekben a lezárt eseteket nem emlegetjük fel. Sokszor tisztázásra szorul, hogy melyik tett, miért nem helyénvaló, kiket érint, kire miként hat, s így érthetőbbé válhat, hogy miért marasztaljuk el.
- Jutalmazhatjuk a gyermeket az előre kialakított szabadidős programokon felül további lehetőségek felvetésével, megvalósításával. A bizalmunk jutalom értékű lehet, hogyha megbízunk a gyermeket önállóságot igénylő feladatokkal, s amennyiben ezekben a

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

helyzetekben az elvárások szerint cselekszik, akkor a továbbiakban is lehetőséget kap erre.

- Amennyiben valamelyik gondozott elfogadhatatlan magatartást tanúsít, a rendet megbontja, illetve kötelességeit nem teljesíti, másokkal szemben agresszíven viselkedik büntetésben részesülhet.
- A fegyelmi vétség kivizsgálása elsősorban a nevelő feladata, melyhez segítséget nyújt az ott dolgozó gyermekfelügyelő is.
- Súlyosabb esetekben a gyermekotthon vezetője vizsgálja ki az ügyeket. Az ő feladatuk is egyben a büntetés kiszabása, amely nem kötelező, hanem mint lehetőség merül fel.
- Minden súlyosabb magatartás problémánál az eset súlyosságától függően feljegyzést, illetve jegyzőkönyvet kell felvenni, ami bekerül a gondozott személyi anyagába.
- Első esetben ne büntetést adjunk, hanem egy lelki beszélgetéssel hassunk a rendbontóra.
- Amennyiben elfogadhatatlan cselekedetei visszatérők, úgy sor kerülhet a büntetés adására is. A büntetés időben ne váljon le nagyon a cselekményről, lehetőleg közvetlenül kövesse azt. A büntetés nagyságát tekintve azt szükséges mérlegelni, hogy milyen büntetésforma az, amelyik az adott növendék számára az adott cselekményt tekintve se túl erős, se túl enyhe.
- A büntetés nem lehet öncélú, nem lehet kollektív, nem lehet megszégyenítő, nem sértheti a növendék alapvető emberi jogait. Ezért nem alkalmazható testi fenyítés, lelki megalázás.
- Lehetőséget kell biztosítani a növendéknek, hogy a részére kiszabott büntetést valamilyen önként vállalt jóvátétellel kiváltsa. A jóvátétel lehet valamilyen a közösségért, vagy valamelyik társáért végzett önkéntes munka, jó cselekedet.
- A büntetés területei: kimenő idő korlátozása, jutalommegvonás, közösségi rendezvényekből való kizárás.

A jutalmazás többek között a közösségi tér egyik funkciója. Hisszük, hogy a gyermekek egymást is képesek a jóra indítani, egymásra is képesek figyelni, és a normasértő magatartást egymás közt is képesek elmarasztalni. A jutalmazás célja a gyermek pozitív attitűdjeinek kiemelése, megerősítése, ez történhet egyénileg, vagy csoportosan. A **jutalmazás** lehet elismerés, dicséret, pénzbeli jutalom, vagy szervezett közösségi programban való részvétel, lehet egyéni és kollektív. Fontos, hogy álljon arányban a változás és a megtett tevékenység értékével, legyen megérdemelt. A jutalmazás személyre szabott, ám az intézményes szakmai struktúra részeként a gyermekotthon vezető felügyelete alá tartozik. A jutalmazás a gyermeket tanulásra, jobb teljesítményre, pozitívabb szocializációra kell, hogy ösztönözze, így fontos az egyéni tendenciák dokumentálása a közösségi térben, valamint a nyomon követhetőség.

Tilos a gyermek mindennemű fizikai bántalmazása, testi fenyítése, bármilyen formában történő megalázása, élelmezésének, zsebpénzének megvonása, a szülői (hozzátartozói) kapcsolattartás kilátásba helyezett megtiltása.

A büntetés többnyire/elsősorban szóbeli, érzelmi ráhatás kell, hogy legyen, hatékonysága függ az időzítéstől, intenzitástól, a következetességtől, a nevelő és nevelt kapcsolatától, azaz a bizalmi viszonytól. A büntetés egyben felelősségre vonás is, s ezt követi egy segítő célzatú, terápiás beszélgetés.

Fontos, hogy az elmarasztalás és a jutalmazás is személyre szabott legyen, s ne tévesszük

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

össze a fegyelmezéssel. A büntetés egyéb eseteit, s az eljárásrendeket a központi szabályzatban leírtak rögzítik.

21. A gyermekotthon kapcsolatrendszere

A gyermekotthonban elhelyezett gyermekek megfelelő színvonalú ellátásának biztosítása és ellenőrzése érdekében a munkatársak folyamatosan együttműködnek egymással.

A nevelő, és a gyermekfelügyelő elsődlegesen a gondozási – nevelési folyamatban nyújt segítséget. A gyermekvédelmi gyám elsődlegesen a gyermek hivatalos ügyeiben jár el, valamint segíti és felügyeli a gondozási-nevelési munkát (ha van kirendelt gyám). Az együttműködés elsődlegesen személyes találkozásokat és jelenlétet kell, hogy jelentsen.

A hatékony együttműködés érdekét szolgálja a kettő hetente működő esetmegbeszélő csoport, amelyen a gyermekekkel kapcsolatban lévő munkatárs, vezető és lehetőleg a gyermekvédelmi gyám is részt vesz.

A gyermekotthonban tevékenykedők, folyamatos kapcsolatban állnak a gyermekek oktatási-nevelési intézményeivel, az egészségügyi ellátókkal, rendőrséggel, a gyermekjóléti szolgálatokkal és a gyámhatóságokkal.

Az oktatási intézményekkel és az egészségügyi szolgáltatókkal a gyermekvédelmi gyám kapcsolata is rendszeres. (Ha van kirendelt)

A gyermekjóléti szolgálatokkal és a gyámhatósággal munkatársaink tartják rendszeresen a kapcsolatot személyesen, illetve helyzetértékeléseik kapcsán írásban. A nevelő a kapcsolattartások során, a gyermekjóléti szolgálat szociális menedzsere látogatásai, illetve felülvizsgálati értekezletek alkalmával működik együtt ezen intézményekkel, esetenként egyházi és civil szervezetekkel.

A gyermekotthon és a gyermekjóléti szolgálat együttműködése

A gondozási hely szakemberei az illetékes gyermekjóléti szolgálat szociális menedzser folyamatos és együttműködő munkakapcsolatot építenek ki, összehangolt koncepció és cselekvés (munkamegosztás) alapján, egyeztetett célokat és módszereket követve, a segítő feladatokat megosztva, egymás tevékenységét kiegészítve végzik a család támogatását.

Célunk, hogy a segítő szakemberek egyeztetett, egységes koncepciója mentén történjen a család gondozása. Hatékony családgondozással törekszenek a családot ismét alkalmassá tenni a gyerek nevelésére.

- A gyermekvédelmi gyámnak, nevelőnek és a gyermekjóléti szolgálat esetmenedzserének személyes kapcsolatfelvételére első alkalommal az elhelyezési értekezleten kerül sor.
- A gyermekotthon vezetője a gyermek befogadásáról haladéktalanul értesíti az illetékes gyermekjóléti szolgálatot.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- A gyermekjóléti szolgálat esetmenedzsere nevelésbe vétel során rendszeresen kapcsolatot tart telefonon vagy személyesen a gondozási hellyel.
- A gyermek nevelője minden olyan esetben, amikor a gyermek ellátását érintő lényeges kérdésben (gondozási forma, gyám személye, gondozási hely, kapcsolattartási szabályozás, stb.) változtatást kezdeményez, előzetesen írásban tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot az adott kérdésben (pl. kapcsolattartási szabályozás) és vele egyeztet.
- A gyermekotthon vezetője a gyermek gondozásának megszűnéséről értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.

A gyermekvédelmi gyám, és a gondozási hely együttműködése

A gyermek gyermekvédelmi gyámja, a gyermek ellátásában közreműködő szakemberekkel összehangolt együttes tevékenységgel segíti elő a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervének megvalósulását, a gyermek hazagondozását.

- Az egyéni gondozási-nevelési terv kidolgozásában szükség szerint a gyermekvédelmi gyám is részt vesz, valamint a végrehajtásban közreműködik. Tanácsaival segíti a terv elkészítését és teljesítését.
- A gyám a gyermeket és a gondozót szükség szerint, de legalább kéthetente felkeresi a gondozási helyen.
- A gyám és a gondozó az egyéni elhelyezési tervben feltüntetett ellátási (oktatási, gondozási, nevelési, fejlesztési, családgondozási) feladatokról megbeszélést folytat.
- A gyám és a gondozó a gyermek sorsát érintő lényeges döntések meghozatala előtt szükség szerint konzultál egymással.

Egyéb intézményekkel, hatóságokkal való együttműködés

Az intézményt külső kapcsolataiban elsősorban az intézményvezető, annak helyettese, valamint az intézményvezető megbízásából a gyermekotthoz vezető képviseli. A különböző típusú feladatok végzése során a dolgozók munkaköri leírásuknak megfelelő mértékben és felelősséggel tartják a kapcsolatot az egyes intézményekkel.

Kapcsolataink:

Szakmai kapcsolatok:

1. Intézmény vezetés
2. Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság
3. Gyámhatóságok
4. Nevelési Tanácsadó
5. Vas Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
6. Gyermekjóléti Szolgálatok,
7. Családsegítő Szolgálatok,

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

8. Vas megyei gyermekotthonok

A gyermekvédelmi rendszer minden egyes tagjával próbálunk pozitív, kölcsönös segítő kapcsolatot kialakítani. Szem előtt kell tartanunk, hogy a cél minden esetben egy jól funkcionáló munkakapcsolat kell, hogy legyen!

Egészségügyi szolgáltatókkal való kapcsolatok:

- Egészségügyi intézmények
- ÁNTSZ
- Házi orvosok
- Szakrendelések
- Vas megyei Gyermek és Ifjúságpszichiátria osztálya illetve ambulanciája

A gondozott gyermekek egészségügyi állapotát a gyermekotthon dolgozói kísérik figyelemmel. Iskoláskorú gyermekeink egészségi állapotát az intézményi orvos és védőnő rendszeresen ellenőrzi. A szükséges védőoltásokat ő biztosítja.

A naprakészen vezeti a gyerekek egészségügyi dokumentációját, a szakrendeléseken és kontrollokon kapott leleteket minden esetben bemutatjuk neki.

Oktatási-nevelési intézmények:

- Óvodák
- Általános iskolák
- Középiskolák
- Gyakorlati helyek

Az iskolákkal fontos a lehetőség szerinti napi kapcsolat fenntartása, különösen a belső iskolával. Lehetőség szerint megjelenünk minden iskolai rendezvényen, nyílt órákon, ünnepségeken és a szülői értekezleteken is.

Az osztályfőnökökkel általában heti kapcsolattartás a jellemző, de ha bármilyen kirívó eset történik, vagy ha a gyerek nem megy be az iskolába, rögtön jeleznek felénk az osztályfőnökök.

A tanulók egy része szakközépiskolába jár. Az elméleti képzés itt gyakorlati helyen történő oktatással is kiegészül. Elmondható, hogy a gyakorlatvezetőkkel kifejezetten jó az együttműködésünk, bármilyen ügyben kereshetjük őket. Mi is próbálunk segítségükre lenni gyerekeink mindennapi gyakorlatának szervezésekor, illetve aktívan jelen vagyunk az általuk tartott szülői értekezleteken és fogadóórákon.

Helyi önkormányzat, ikervári intézmények.

Igazságügyi és büntetés-végrehajtási intézmények

- Rendőrkapitányságok
- Bíróságok

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- Speciális intézetek
- Pártfogó felügyelői hálózat

A rendőrséggel, azon belül is a szombathelyi rendőrkapitánysággal szinte napi kapcsolatban állunk.

A pártfogói hálózattal, személy szerint a pártfogóval kölcsönösen jó a munkakapcsolatunk. Az intézetbeli gyerekeknek általában ugyanaz a személy van kijelölve, mert területi illetékesség szerint ugyanaz a pártfogó foglalkozik a gyerekekkel.

22. Személyes és közösségi érdekek képviselése

A nevelésbe vett gyermek és fiatal koruknál és helyzetüknél fogva kiszolgáltatottabbak. Ezért hangsúlyos a jogaik biztosítása, érdekeik képviselése. A szakemberek felelőssége, hogy a gyermek ismerjék jogaikat és kötelezettségeiket, hogy megtanuljanak élni velük, valamint aktívan képviselniük kell a gondozásban élő gyermek érdekét. Emellett elő kell segíteni az önképviselést, véleménynyilvánítás és érdekképviselést elsajátítását, gyakorlását.

Megfelelő formában ki kell építeni a gyermek véleménynyilvánításának fórumait. Ezek konkrét megjelenítése a házirendben történik.

A gyermek saját gondozásával, nevelésével kapcsolatos szempontjait, véleményét, elképzeléseit a nevelő, gyermekvédelmi gyám a döntések meghozatalánál minden kérdésben közvetlenül meghallgatja.

Biztosítani kell, hogy minden olyan esetben, amikor indokolt (az életkora és egészségi állapota lehetővé teszi), továbbá amikor a gyermek vagy a gyámhatóság kifejezetten kéri, a gyermek jelen lehessen az évenkénti rendes vagy soron kívüli felülvizsgálatai tárgyaláson.

A gyámhatóság képviselője a felülvizsgálati tárgyaláson meghallgatja a gyermeket, amennyiben életkora miatt akadályba ütközik az önálló véleménynyilvánítása, e jogának érvényesítésében a gyermekvédelmi gyám jár el.

Minden fontos információt megadva a nevelő tájékoztatja a gyermekeket az intézmény érdekképviselői fórumának fennállásáról, feladat- és hatásköréről, különös tekintettel tagjainak köréről.

A nevelő biztosítja, hogy a gyermek (és hozzátartozói) a gyermekjogi képviselő személyét és a vele való kapcsolat felvételének módját megismerhessék: a gyermek számára rendelkezésre bocsátja a gyermekjogi képviselő nevét, telefonszámát, fogadóóráinak helyét és időpontját, és informálja a tevékenységéről.

A gyermekek panaszjogának gyakorlását anonim módon a panaszláda használatával biztosítjuk. A panaszláda használatát külön szabályzat rögzíti.

Érdekképviselői fórum

Az intézmény fenntartója meghatározza az ellátásban részesülők érdekvédelmét szolgáló érdekképviselői fórum megalakításának és működésének szabályait.

Az érdekképviselői fórum szavazati jogú választott tagjai:

- a gyermekönkormányzat képviselői (ha van ilyen)

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- az ellátásban részesülő gyermek szülei vagy más törvényes képviselői, illetve a fiatal felnőttek képviselői
- az intézmény dolgozóinak képviselői
- az intézményt fenntartó képviselői

Az érdekképviseleti fórum megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat, és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, az intézmény ellenőrzését ellátó gyámhatóságnál, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél.

Az érdekképviseleti fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről. Az érdekképviseleti fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviseleti és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél, vagy az érdekképviseleti fórumánál:

1. az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
2. a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.

A gyermek amennyiben méltánytalanság vagy sérelem éri, orvoslása céljából közvetlenül fordulhat a vele közvetlenül kapcsolatban állókhoz (nevelő, gyermekfelügyelő, gyermekvédelmi gyám, pszichológus, stb.), az intézményvezető-helyetteshez, vagy az intézményvezetőhöz.

A munkatársak a tudomásukra jutott panaszos ügyben kötelesek a szolgálati út betartásával eljárni, s annak kivizsgálásában, s megoldásában közreműködni. Amennyiben a panaszos sérelme vizsgálatának eredményéről nem kap tájékoztatást lehetősége van további fórumokat megkeresni.

Az intézmény **Érdekképviseleti Fórumán** túl a gyermekek jogainak védelmét, s őket magukat azok megismerésében és érvényesítésében a **Gyermekjogi Képviselő** segítik.

A Gyermekjogi képviselő feladatai:

- segít a gyermeknek panasza megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását,
- támogatja a gyermeket az állapotának megfelelő ellátáshoz való hozzájutásról,
- eljár a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, a fiatal felnőtt valamint a
 - o gyermekönkormányzat megkeresése alapján,
- részt vesz a nevelés bevételi tárgyaláson, különös tekintettel a speciális ellátási
 - o szükségletű gyermekek elhelyezésére

Jogosult a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működési területén tájékoztatást, iratokat kérni és a helyszínen tájékozódni.

A gyermekotthon gyermekjogi képviselője:

Pál Andrea

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

gyermekjogi képviselő

INTEGRÁLT JOGVÉDELMI SZOLGÁLAT

Nyugat-Dunántúli Regionális Iroda

H- 9600 Sárvár Hunyadi u. 54. fsz. 6.

Mobil: +36 20 4899582

E-mail: andrea.pal@ijb.emmi.gov.hu

Web: www.ijsz.hu

Vas megye mindenkor gyermekjogi képviselőjének elérhetősége az intézmény központjában, valamint a lakásotthonban is kifüggesztésre került.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi intézmények kötelessége az ellátottak panaszjogának érvényesítéséről gondoskodni oly módon, hogy az érdekképviseleti fórum mellett panaszláda használatát biztosítja.

Intézményünk minden egyes egységénél **panaszládát működtetünk** külön szabályzat szerint.

A gyermekotthon munkatársai jogaik esetleges sérelme esetén annak orvoslását az intézmény vezetőjétől kérhetik. Amennyiben panaszuk kivizsgálása nem történik meg, arról nem kapnak értesítést, vagy eredményét nem tudják elfogadni, az általuk ellátottakhoz hasonlóan fordulhatnak az Érdekképviseleti Fórumhoz. Utóbbira elsődlegesen nem egyéni, hanem a munkatársak szélesebb körét érintő probléma, vagy sérelem esetén van mód.

A gyermekotthon munkatársainak lehetőségük van arra is, hogy az intézményt működtető fenntartóhoz forduljanak panaszaikkal, munkajogi jellegű jogsértések esetén pedig a Munkaügyi Bíróság segítségét kérhetik.

23. Kapcsolattartás a családdal

A gyermek és a szülő (más hozzátartozó) kapcsolattartásának módját a gyermekotthon házirendjének és napirendjének, - átmeneti és tartós nevelt gyermek esetében - a gyámhivatali határozatban foglaltaknak a figyelembe vételével a gyermek gyámja, vagy az ő megbízása alapján a csoportvezető nevelő, illetve a jogszabályokhoz igazodva a gyermekotthon vezetője engedélyezi az esetmegbeszélő team bevonásával.

A kapcsolattartás formái:

- Levelezés
- Telefonkapcsolat
- Ajándék, csomag küldése/ fogadása
- Látogatás

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

A gyermekotthonban a gyermekek szülőket, családtagot, látogatót fogadhatnak, látogatási időben, kulturált formában és zavartalan körülmények között.

Látogatás rendje: **vasárnap: 10.00 – 17.00**

Egyéb esetekben a látogatást személyre szabottan, a gyermekotthon vezetője engedélyezheti, a biztonsági szolgálattal előre egyeztetve, írásbeli kérés esetén.

Közös programok szervezéséről a szülőt előzetesen tájékoztatjuk, az ilyenkor elmaradt látogatás pótlására lehetőséget biztosítunk.

Kapcsolattartás formái: hazautazás, eltávozás, ill. szabadságra vitel (folyamatos, és időszakos kapcsolattartás).

24. A minőségbiztosítás elemei

- A gyermekotthonban dolgozó munkatársak alkalmasságát felvételi beszélgetés keretében az intézmény vezetése (intézményvezető, gyermekotthon-vezető) vizsgálja a csoportvezető nevelő tájékoztatásával.
Az alkalmasság kritériumai: előírt szakmai végzettség, egészségügyi státusz, pszichés és személyiség állapot, motivációs vizsgálat.
- A gyermekotthon dolgozói szakképzett munkatársak, akik a rájuk váró feladatokra önképzéssel, helyi, vagy akkreditált képzéssel kell, hogy készüljenek.
Emellett időnként szupervíziós, csoportos szupervíziós foglalkozásokon, 4 hetente esetmegbeszéléseken, évente belső képzéseken fejlesztik tudásukat. Az esetmegbeszéléseken csoportonként megbeszéljük a gyermekekkel kapcsolatos problémákat, feladatokat, megoldásokat.
- A gyermekotthonban dolgozók rendelkeznek munkaköri leírással, munkájukat az abban foglaltak alapján kötelesek ellátni.

A csoportvezető külön feladatai:

- Elkészíti a havi munkabeosztást, tervezi és kiadja a szabadságokat, gondoskodik a helyettesítésekről (az otthonvezető irányítása alatt)
- Összeállítja a kollégák bevonásával a csoport két féléves munkatervét, havi programtervezetét, beszámol megvalósításukról (otthonvezető irányítása alatt), a rekreációs szervezőkkel együttműködve
- Elszámolást készít a gazdasági csoport felé minden hónap végén, a délutános pótlék, az esetleges túlórák, ill. ünnepi ügyeletek esetében.
- Felveszi havonta a gyermekek zsebpénzét, nyilvántartást vezet róla
- Gyermekotthon-vezetői utasítás szerinti időpontban lebonyolítja a gyermekek

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

- ruhapénzének felvételét, felhasználásáról elszámol
- Az átmeneti és tartós nevelt gyermekeknek a gyermekek gyámjával közreműködve felhasználja a gyermek családi pótlékját, a külön szabályzatban leírtak szerint, a gyermekotthon vezetőjének irányítása alatt
- Gondoskodik a havi élelmiszer-előleg felvételéről, felhasználásáról és elszámolásáról
- Elkészíti a csoport féléves, ill. éves munkájáról a beszámolót (otthonvezető irányítása alatt)

25. A szolgáltatást nyújtók szakmai felkészültsége biztosításának módja, formái

A gyermekotthon dolgozói szakképzett munkatársak, akik feladataik ellátására önképzéssel, helyi vagy akkreditált képzéseken történő részvétellel, ill. a belső képzéseken való részvétellel készülnek.

Pszichológus által vezetett szupervíziós, csoportos szupervíziós foglalkozásokon vesznek részt, illetve esetmegbeszéléseken gyarapítják ismereteiket. Az esetmegbeszélések a szakmai ismeretek bővítésén túl a szemléletformálás fórumai is.

A pszichológus a napi munkához kapcsolódó témákban belső képzéseket, előadásokat tart a kollégák számára.

A dolgozók folyamatosan részt vesznek a jogszabályban előírt pedagógus, és szociális továbbképzésben is, olyan tematikájú képzéseket választva, amelyek leginkább segítik a napi feladatellátást.

26. Szakmaetika

Etikai kérdések iránymutatásaként a mindenkori **szociális munka etikai kódexét** alkalmazzuk.

Ezen túl a munkavégzés során a következő szakmaetikai előírásokat, ajánlásokat kell betartani:

- A gyermekotthon dolgozóinak és a gyermekeknek az egymáshoz való viszonya a személyiség tiszteletére épül. Elvárja a kölcsönös tapintatot, megértést és ésszerű határokig a toleranciát.
- A gyermekotthonban tevékenykedők munkájukat csak az elhelyezett gyermekek és munkatársaik jogainak és érdekeinek messzemenő figyelembevételével végezhetik.
- A gyermekotthon dolgozója munkájáért a gyermektől, annak képviselőjétől, szülőjétől pénzt, vagy egyéb ellenszolgáltatást nem fogadhat el.
- A munkatársak tevékenységüket a munkaköri leírásban rögzítettek alapján, az intézmény munkarendje, szabályzatai szerint kötelesek végezni.
- A gyermekotthon dolgozóit, a gyermek és hozzátartozója egészségi állapotával, családi,

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

vagyoni vagy egyéb körülményeivel kapcsolatban tudomásukra jutott adat, információ vonatkozásában titoktartási kötelezettség terheli, függetlenül attól, hogy ezeket milyen módon ismerték meg.

- A kollégák a tudomásukra jutott, szakmai munkával kapcsolatos információkat csak az ügyben érdekelt munkatársakkal, vagy szakmai partnerekkel oszthatják meg. A titoktartási kötelezettség vonatkozásában kivételt képez, ha jogszabály tájékoztatási kötelezettséget ír elő.
- Bárminemű szakmai véleményalkotás, nyilatkozat megtételekor minden esetben tekintettel kell lenni a hivatali titoktartásra vonatkozó rendelkezésekre (jogszabályi rendelkezések, SZMSZ), valamint az intézmény jó hírnévére és az intézménnyel kapcsolatban álló gyermekek, szülők érdekeire.
- Nyilvános internetes oldalakra sem az intézménnyel, sem a gyermekekkel, sem a munkatársakkal kapcsolatos véleményt nem lehet feltenni. Ennek megsértése fegyelmi felelősséggel jár.

27. Dokumentáció

A gyermekotthonban a következő dokumentációk vezetése kötelező:

1. Eseménynapló: napi információk, cselekmények, események pontos leírása. Tájékoztató a csoport életéről. A mindenkor ügyeletes dolgozó vezeti, a történeteket rögzíti, munkaideje végén lezárja és aláírja.
2. Regisztrációs (létszám) napló: tartalmazza a gyermekek nevét, státuszát, a bekerülés időpontját (honnan) ill. a távozás helyét (hová) és időpontját.
3. Egyéni dosszié: (iratgyűjtő), mely tartalmazza a gyermek személyes adatait, okmányait, állapotával, helyzetével kapcsolatos összes iratanyagot. Része a nevelői jellemzés, mely a bekerüléskor, majd az eltávozáskor készülő helyzetelemzést foglalja magában.
4. Egyéni gondozási-nevelési terv: harminc napnál hosszabb időtartamú átmeneti gondozás, illetve átmeneti, vagy tartós nevelés esetén a gyermek gondozásával-nevelésével kapcsolatos célokat és konkrét feladatokat tartalmazza. (ÁTG-1, ÁTG-4, illetve GH-1 és GH-3 adatlapok)
5. Zsebpénz-nyilvántartólap: melyben nyomon lehet követni a gyermek zsebpénzének folyósítását, aktuális egyenlegét, az átvétel regisztrálását.
6. Munkaterv: az iskolához igazodva minden évben szeptember-január, és február-augusztusi bontásban, két félévre kidolgozva jeleníti meg legfontosabb folyamatos és aktuális feladatainkat, tárgyi és személyi feltételeinket, nevelő és oktató munkánkat, munkafoglalkozásainkat, intézménylátogatásokat, kulturális, szabadidős és sportprogramjainkat és a továbbképzéseket. A gyermekotthon vezetője készíti el.
7. Kapcsolattartási napló, ami az ellátásban részesülők és hozzátartozóik kapcsolattartásának dokumentálására szolgál.
8. Jegyzőkönyv az engedély nélküli eltávozásokról, amely a gyermek visszatérése után 12

51

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

órán belül készül a csoportvezető nevelő, vagy annak akadályoztatása esetén az ügyeletes gyermekfelügyelő készíti el.

28. Információáramlás:

Fontos, hogy a gyermekeket érintő információk érthető módon eljussanak a gyermekekhez, illetve ezek hatásának visszacsatolása is megtörténjen. Az eszközök: faliújságok, gyermekújság, megbeszélések, gyermekotthonos online közösségi háló, stb.

A faliújságok (közösségi hálón való megjelenés) szerkesztése az elnökség ellenőrzésével a csoportközösségek feladata. Így a gyerekek maguk is részt vesznek az információ szolgáltatásában. A gyermekújság szerkesztését állandó stáb látja el, megjelenése rendszeres. Az elkészített produktumoknak egyrészt ízlésformáló hatásuk van, másrészt közvetítik a felnőttek felé a gyermekek aktuális gondolatvilágát, megmutatják érzéseiket, értékeiket.

A gyermekönkormányzat véleményt nyilváníthat az intézmény vezetőjénél a bentlakásos gyermekintézmény működésével és a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi kérdésben, amit az intézmény vezetője figyelembe vesz.

A Gyermekönkormányzat a gyermekotthon növendékeinek céltudatosan szervezett és irányított demokratikus és öntevékeny szervezete. Célunk, hogy - a többségében már serdülőkorú - gyermekeink minél nagyobb mértékben váljanak saját életük irányítójává. Bontakozzon ki a demokratizmus, a gyermekek legyenek tisztában jogaikkal és kötelezettségeikkel.

29. Módosítás lehetősége

Mivel a csoportban folyó munkát a napi életgyakorlat írja, ezért a szakmai program nem lehet lezárt, megváltoztathatatlan. Időnként szükséges a mindennapi élethez igazítani, módosítani. A tapasztalatok összegyűjtése és feldolgozása után a nevelőközösség, kiemelten a gyermekotthon vezetője fenntartja magának a módosítás lehetőségét.

Ikervár, 2018. május 10.

/: Pados Zsolt :/
intézményvezető

/: Komondi Péter:/
gyermekotthon-vezető

ZÁRADÉK:

E szakmai programot a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Vas Megyei Kirendeltségének igazgatója hagyja jóvá.

**A programmal érintett részek dőlt betűvel és pirossal vannak jelölve.*

Szombathely, 2018. május

**/:Dr. Huszár Lilla Ph.D.:/
igazgató**